

De Nederlandse conjunctuur

2005, aflevering 3

Verantwoording

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven. Deze aflevering bevat de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen 2005-I.

Waar mogelijk zijn de gegevens over het eerste kwartaal van 2005 aangevuld met indicatoren voor het tweede kwartaal van 2005. Daarbij gaat het onder meer om de Consumptie-index, het Consumenten Conjunctuur Onderzoek, de Conjunctuurtesten van de industrie en de zakelijke dienstverlening en de Productie-index van de industrie.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

Inlichtingen

Tel.: 0900 0227 (€ 0,50 per minuut)
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2005.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn incl. administratie- en
verzendkosten.
Abonnementsprijs: € 47,45
Prijs per los nummer: € 13,05
Kengetal: P-104
ISSN 1566-3191
Productnummer: 0531905030

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Verantwoording	2
Verklaring der tekens	4
Summary	7
1. Macro-economisch beeld	10
2. Bestedingen	13
2.1 Consumptie huishoudens sterk gekrompen	13
2.2 Overheidsconsumptie vrijwel onveranderd	14
2.3 Investerings in vaste activa dalen	15
2.4 Groei in-en uitvoer	16
3. Productie	17
3.1 Goederenproducenten: terugval na tijdelijk herstel	17
3.2 Commerciële dienstverlening: alleen sterke groei bij uitzendbureaus	19
3.3 Niet-commerciële dienstverlening: krimp bij de overheid	20
4. Prijzen en lonen	21
4.1 BBP-prijsstijging omhoog	21
4.2 Inflatie in eerste kwartaal gestegen	21
4.3 Prijzen industrie in vierde kwartaal gestegen	21
4.4 Cao-loonstijging verder omlaag	22
5. Inkomen en arbeid	23
6. Internationaal	25
Artikelen	28
Uitkeringen sociale voorzieningen (in geld) 1,1 procent gestegen in 2004	28
Tabellen	32
Tables	32
Begrippenlijst	52
Main concepts	52
Verwante publicaties	54

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002–2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
●	= niet aangepast aan jaarcijfers NR
□	= in overeenstemming met voorlopige jaarcijfers NR
■	= in overeenstemming met nader voorlopige jaarcijfers NR

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Explanation of symbols

.	= data not available
*	= provisional figure
x	= publication prohibited
–	= nil
–	= (between two figures) inclusive
0 (0,0)	= the figure is less than half of the chosen unit
a blanc	= category not applicable
2002–2003	= 2002 to 2003 inclusive
2002/2003	= the average of the years 2002 to 2003 inclusive
●	= not adjusted to annual figures NA
□	= adjusted to first preliminary annual NA figures
■	= adjusted to second preliminary annual NA figures

In case of rounding the total may not completely match the sum of the added numbers.

Afsluitdatum gegevensverwerking voor tabellen en persbericht: 30 juni 2005.

De tekst van deze publicatie is tot 27 juli 2005 bijgewerkt.

Zie voor overzicht van alle publicaties www.cbs.nl

Closing data of data processing for tables and press release: June 30th 2005.

The text in this publication has been updated until July 27th 2005.

See www.cbs.nl for a complete listing of all publications

Short term indicators

	Unit	2003		2004				2005	
		IV	I	II	III	IV	I	II	
Economic growth									
Netherlands	% volume growth	0.2	1.1	1.4	2.0	2.4	-0.5	.	
Germany	% volume growth	0.2	1.5	2.0	1.3	1.5	0.0	.	
EU-15	% volume growth	1.0	1.8	2.3	2.1	1.8	1.7	.	
US	% volume growth	4.4	5.0	4.7	4.0	3.9	3.7	.	
Japan	% volume growth	3.5	5.2	4.5	3.8	0.8	1.3	.	
Expenditure and foreign trade									
Imports of goods and services	% volume growth	3.8	2.9	7.4	8.8	12.0	4.5	.	
Exports of goods and services	% volume growth	3.2	2.8	8.5	10.2	12.3	5.0	.	
Consumption	% volume growth	0.1	-0.3	0.1	-0.1	0.3	-1.1	.	
Government	% volume growth	3.3	-0.5	0.7	-0.9	0.4	0.2	.	
Households	% volume growth	-1.3	-0.2	-0.2	0.3	0.2	-1.6	.	
Gross fixed capital formation	% volume growth	1.3	5.2	2.1	1.5	2.8	-1.6	.	
Businesses	% volume growth	1.8	7.0	4.2	4.1	4.2	-1.4	.	
Government	% volume growth	-1.0	-3.5	-8.6	-9.1	-3.4	-3.0	.	
Surplus of the nation on current transactions	in % GDP	
Production (value added)									
Producers of goods	% volume growth	-0.6	1.6	1.9	2.7	2.3	-2.5	.	
Producers of commercial services	% volume growth	0.2	1.0	1.5	3.1	2.9	1.2	.	
Producers of non-commercial services	% volume growth	2.6	0.1	1.3	0.2	0.7	-0.8	.	
Prices, wages and interest rates									
Consumer price index	% change	1.9	1.2	1.5	1.1	1.3	1.7	1.5	
Producers' prices manufacturing industry: output	% change	-0.1	-1.4	4.2	6.6	7.3	6.6	.	
Producers' prices manufacturing industry: input	% change	2.0	-1.7	8.5	11.3	10.6	9.6	.	
Crude oil, North Sea Brent	\$ per barrel	29.3	31.43	35.29	41.01	44.56	47.86	52.49	
US dollar	euro	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	
Monthly contract wages	% change	2.4	1.7	1.4	0.9	0.7	0.7	0.6	
Call money	%	2.0	2.0	2.0	2.1	2.1	2.1	2.1	
Assets and financing									
AEX All-share index ¹⁾	% change	10.5	1.1	4.7	-2.8	6.7	7.2	7.1	
Savings	% change	10.7	9.8	9.6	8.6	7.9	7.0	.	
Consumer credit	% change	2.1	1.7	-0.3	-1.5	-1.5	-3.0	.	
Labour market									
Paid employment in full-time equivalents	% change	-1.3	-2.0	-1.9	-1.7	-1.5	-1.3	.	
Hours worked by temporary workers	% change	-8.8	-6.6	-1.1	3.6	11.0	10.2	.	
Registered unemployment	%	5.5	6.7	6.5	6.0	6.3	7.0	.	
Vacancies	x 1,000	94.0	121.0	136.0	109.0	120.0	154.0	.	
Sentiment									
Producers' confidence manufacturing industry	level (%)	-3.1	-2.2	0.8	0.7	0.2	0.2	-0.3	
Consumer confidence	level (%)	-32.9	-25.9	-25.9	-20.0	-29.1	-21.7	-21.1	
Calendar and season									
Shopping days		77.0	77.0	75.0	79.0	78.0	75.0	76.0	
Working days		64.0	64.0	61.0	66.0	66.0	63.0	63.0	

¹⁾ Change on previous period.

Summary

Dutch economic growth was negative in the first quarter of 2005. GDP volume was 0.5 percent smaller than one year earlier. After adjustment for seasonal and calendar effects, there was a quarter-on-quarter decrease of 0.8 percent in the first quarter.

GDP price increase up

In the first quarter of 2005, GDP price increases were 1.6 percent higher than one year earlier. In the first quarter of 2005 inflation (in terms of the consumer price index) also rose to 1.6 percent.

Labour productivity growth slows down

Because of the lagged reaction of the labour market to the acceleration of production growth, labour productivity surged in 2004. The growth of productivity slowed down in the first quarter of 2005. Employment fell by 1.3 percent in the first quarter, slowing down labour productivity growth. The number of job vacancies increased in the first quarter, while unemployment rose further.

Wage rise slows down

Wage cost rises slowed down further in the first quarter. The wage costs in the first quarter of 2005 were 3.0 percent up on one year earlier. On average the year 2004 showed wage cost rises of 3.3 percent.

Operating surplus down

The total value of the wage sum rose slightly faster than total income in the first quarter, pushing up the share of the wage sum in GDP. The value of total net operating surplus - the income of enterprises and the self-employed - was 0.5 percent lower than in the first quarter of 2004.

Investment spending down

Investment spending in the first quarter of 2005 was lower than one year earlier (-1.6 percent). Private sector investment was 1.4 percent down on one year earlier. Public sector investment was also down in the first quarter (-2.9 percent).

Consumption down

Household consumption decreased in the first quarter of 2005. Consumption is very low compared with previous years. Consumers spent less on durable goods in particular. Public consumption was 1.6 percent lower in the first quarter of 2005.

Export growth slows down

Exports showed a 5 percent higher volume growth in the first quarter than in the same period last year. In the year 2004 exports surged. The first quarter of 2005 showed stagnation of exports of goods produced in the Netherlands (+1.2 percent). The growth of re-exports, i.e. goods produced abroad that are redistributed to foreign countries by distribution companies in the Netherlands, such as computers and electronics, was still high (+12.3 percent). Exports of services were slightly higher than one year earlier (1.6 percent).

Imports also up in first quarter

Imports were also higher in the first quarter than one year earlier (+4.5 percent). This was also largely caused by the increase in re-exports.

Manufacturing production down

The production volume in the manufacturing industry was 2.5 percent lower in the first quarter than one year earlier. Almost all branches of manufacturing showed a fall in production, especially the chemical industry. In construction, volume growth in the first quarter of 2005 was down 3.7 percent on one year earlier.

Production by commercial services slightly higher

Production by commercial services was slightly up in the first quarter of 2005 (+1.2 percent). In the period 1995–2000 this branch grew at annual rates of between 4 and 6 percent. Production in the temp agencies sector surged in the first quarter (+9.6 percent). In financial services, production was slightly up (+0.6 percent).

Non-commercial services down

For non-commercial services volume growth fell in the first quarter. General government, education and care showed average decreases of 0.8 percent. In the last few years these branches were the fastest growing sectors of the Dutch economy.

2005-II: Mixed outlook

The Dutch economy is still not performing well. The first indications for the second quarter show a mixed picture, but no further decline.

The value of Dutch exports was 12 percent higher in April compared with twelve months previously. The export volume was slightly above the figure for the first quarter.

Consumer confidence decreased for the second month in row, to -26 in June. Consumers were slightly more optimistic in the first four months of 2005. Consumer confidence is back at its level at the beginning of the year.

In April 2005 production in the manufacturing industry was 0.7 percent lower compared with twelve months earlier. In

June, manufacturers were more pessimistic about the near future. Producers' confidence reached a level of -1.7. Two years earlier, this confidence was as low as -9.4.

Inflation was 1.3 percent in May 2005. Dutch prices of manufactured products were 0.8 percent lower. Lower sales prices may indicate a fall in inflation.

Staat 1
Conjunctuurindicatoren

	Eenheid	2003		2004				2005	
		IV	I	II	III	IV	I	II	
Economische groei									
Nederland	% volumegroei	0,2	1,1	1,4	2,0	2,4	-0,5	.	
Duitsland	% volumegroei	0,2	1,5	2,0	1,3	1,5	0,0	.	
EU-15	% volumegroei	1,0	1,8	2,3	2,1	1,8	1,7	.	
VS	% volumegroei	4,4	5,0	4,7	4,0	3,9	3,7	.	
Japan	% volumegroei	3,5	5,2	4,5	3,8	0,8	1,3	.	
Bestedingen en buitenlandse handel									
Invoer goederen en diensten	% volumegroei	3,8	2,9	7,4	8,8	12,0	4,5	.	
Uitvoer goederen en diensten	% volumegroei	3,2	2,8	8,5	10,2	12,3	5,0	.	
Consumptie	% volumegroei	0,1	-0,3	0,1	-0,1	0,3	-1,1	.	
Overheid	% volumegroei	3,3	-0,5	0,7	-0,9	0,4	0,2	.	
Huishoudens incl. IZW huishoudens	% volumegroei	-1,3	-0,2	-0,2	0,3	0,2	-1,6	.	
Bruto investeringen in vaste activa	% volumegroei	1,3	5,2	2,1	1,5	2,8	-1,6	.	
Bedrijven	% volumegroei	1,8	7,0	4,2	4,1	4,2	-1,4	.	
Overheid	% volumegroei	-1,0	-3,5	-8,6	-9,1	-3,4	-3,0	.	
Saldo lopende transacties met het buitenland	in % BBP	
Productie (toegevoegde waarde)									
Goederenproducenten	% volumegroei	-0,6	1,6	1,9	2,7	2,3	-2,5	.	
Producten van commerciële diensten	% volumegroei	0,2	1,0	1,5	3,1	2,9	1,2	.	
Producten van niet-commerciële diensten	% volumegroei	2,6	0,1	1,3	0,2	0,7	-0,8	.	
Prijzen, Cao-lonen en rentestanden									
Consumentenprijsindex	% mutatie	1,9	1,2	1,5	1,1	1,3	1,7	1,5	
Producentenprijsindexcijfer industrie afzet	% mutatie	-0,1	-1,4	4,2	6,6	7,3	6,6	.	
Producentenprijsindexcijfer industrie verbruik	% mutatie	2,0	-1,7	8,5	11,3	10,6	9,6	.	
Aardolie, North Sea Brent	\$ per barrel	29,3	31,43	35,29	41,01	44,56	47,86	52,49	
Amerikaanse dollar	euro	0,84	0,8	0,83	0,82	0,77	0,76	0,79	
Cao-lonen per maand	% mutatie	2,4	1,7	1,4	0,9	0,7	0,7	0,6	
Daggeldrente	%	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	
Vermogen en financiering									
AEX All-Share herbeleggingsindex ¹⁾	% mutatie	10,5	1,1	4,7	-2,8	6,7	7,2	7,1	
Spaartegoeden	% mutatie	10,7	9,8	9,6	8,6	7,9	7,0	.	
Verstrekt consumptief krediet	% mutatie	2,1	1,7	-0,3	-1,5	-1,5	-3,0	.	
Arbeidsmarkt									
Arbeidsvolume van werknemers	% mutatie	-1,3	-2,0	-1,9	-1,7	-1,5	-1,3	.	
Aantal uren van uitzendkrachten	% mutatie	-8,8	-6,6	-1,1	3,6	11,0	10,2	.	
Werkloze beroepsbevolking	%	5,5	6,7	6,5	6,0	6,3	7,0	.	
Aantal vacatures	x 1 000	94	121	136	109	120	154	.	
Stemming									
Producentenvertrouwen industrie	niveau (%)	-3,1	-2,2	0,8	0,7	0,2	0,2	-0,3	
Consumentenvertrouwen	niveau (%)	-32,9	-25,9	-25,9	-20	-29,1	-21,7	-21,1	
Kalender en seizoenen									
Koopdagen		77	77	75	79	78	75	76	
Werkdagen		64	64	61	66	66	63	63	

¹⁾ Veranderingen t.o.v. de voorgaande periode.

1. Macro-economisch beeld

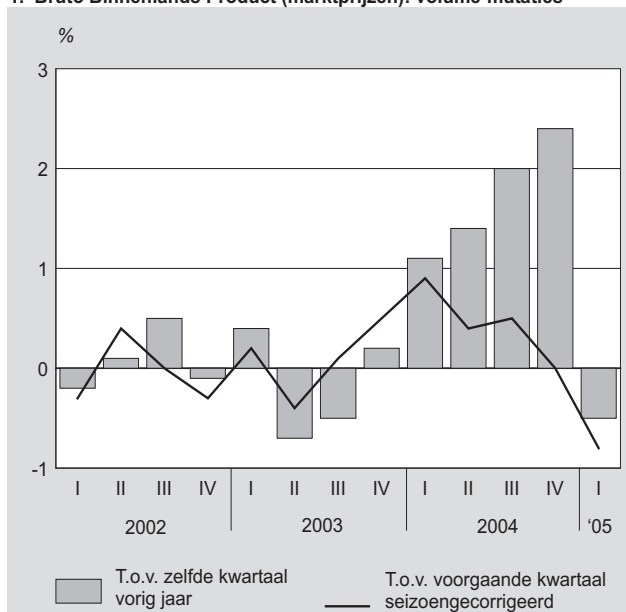
De Nederlandse economie is in het eerste kwartaal van 2005 voor het eerst sinds het tweede kwartaal van 2003 gekrompen. Belangrijke oorzaken van de daling zijn de ontwikkeling van de export en de particuliere bestedingen. De groei van de export is in het eerste kwartaal met meer dan de helft afgenomen ten opzichte van het vierde kwartaal van 2004. Verder hebben huishoudens minder besteed en zijn ook de investeringen teruggelopen. De overheidsconsumptie nam licht toe. De werkgelegenheid was in het eerste kwartaal weer lager. Het aantal openstaande vacatures liet een lichte stijging zien. Indicatoren over het tweede kwartaal van 2005 geven een gemengd beeld, maar wijzen per saldo niet op een verdere verslechtering.

het eerste kwartaal van 2004. Daarmee krimpt de economie voor het eerst sinds het derde kwartaal van 2003.

Een belangrijke oorzaak van de terugval van de economie is de fors lagere exportgroei. De uitvoer van goederen en diensten geproduceerd in Nederland stagneerde. Verder liepen de investeringen terug en besteedden huishoudens minder dan in 2004. De overheidsconsumptie nam wel licht toe.

Ten opzichte van het vierde kwartaal van 2004 is het BBP, na correctie voor werkdag- en andere seizoeneffecten, in het eerste kwartaal van 2005 0,8 procent lager. Bij de kwartaalvergelijking is gecorrigeerd voor het feit dat het eerste kwartaal van 2005 een werkdag minder telde dan het eerste kwartaal van 2004.

1. Bruto Binnenlands Product (marktprijzen): volume-mutaties

Bestedingen: uitvoergroei halveert

Het volume van de uitvoer van goederen en diensten was in het eerste kwartaal 5 procent hoger vergeleken met het eerste kwartaal van 2004. Vergeleken met vierde kwartaal van 2004 was dit meer dan een halvering.

De sterke terugval van de exportgroei in het eerste kwartaal werd vooral veroorzaakt door de haperende uitvoer van goederen en diensten die in Nederland zijn geproduceerd. De groei van de export in het eerste kwartaal is geheel toe te schrijven aan de wederuitvoer van elders geproduceerde goederen. Deze elders geproduceerde goederen worden via Nederland gedistribueerd (soms na een geringe bewerking). Het volume van de wederuitvoer nam in het eerste kwartaal met 12,3 procent toe, terwijl de export van Nederlandse producten in het eerste kwartaal maar met 1,2 procent groeide. De invoer van goederen en diensten groeide met 4,5 procent. Ook hier kwam de groei vrijwel geheel voor rekening van de wederuitvoer.

De Nederlandse economie is in het eerste kwartaal van 2005 gekrompen. De volumedaling van het bruto binnenlands product (BBP) bedroeg 0,5 procent vergeleken met

In het eerste kwartaal van 2005 waren de investeringen in vaste activa 1,6 procent lager vergeleken met hetzelfde kwartaal van 2004. De daling komt vooral voor rekening van fors lagere investeringen in bedrijfsgebouwen en infrastructuur.

Staat 2
Bruto binnenlands product

	2003				2004				2005
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
<i>mld euro; prijsniveau 1995</i>									
Oorspronkelijk BBP	111,2	113,6	107,7	115,0	112,4	115,2	109,8	117,7	111,9
Kalendereffecten	0,8	0,0	-0,4	0,4	0,4	0,0	-0,4	-0,4	0,8
Gestandaardiseerd BBP	112,0	113,6	107,3	115,4	112,8	115,2	109,5	117,3	112,7
Seizoeneffecten	0,1	-2,0	4,3	-3,2	0,4	-1,6	4,7	-3,1	0,6
Conjunctuurrelevant BBP	112,1	111,6	111,6	112,2	113,2	113,6	114,2	114,2	113,3

tuur. Maar ook in woningen is minder geïnvesteerd. De daling van de bouwinvesteringen hangt voor een deel samen met een kleiner aantal gewerkte uren. In zakenauto's en vooral computers is wel fors meer geïnvesteerd.

In het eerste kwartaal van 2005 hebben huishoudens 1,6 procent minder besteed. In 2004 was er nog een licht herstel van de consumptie van huishoudens, na de krimp in 2003. Vooral aan duurzame consumptiegoederen als personenauto's, meubelen en consumentenelektronica gaven de Nederlandse consumenten minder uit. Ook aan voedings- en genotmiddelen hebben ze echter iets minder uitgegeven.

Het volume van de overheidsconsumptie was in het eerste kwartaal van 2005 0,2 procent hoger dan in het eerste kwartaal van 2004. De uitgaven van de overheid voor zorg en welzijn namen af. Dit komt voor een deel doordat onder het nieuwe subsidiestelsel meer uitgaven voor kinderopvang bij de overheid worden geboekt.

Productie: groei diensten, daling goederen

In de meeste commerciële bedrijfstakken was de productie in het eerste kwartaal lager dan een jaar eerder. Bij de producenten van goederen trad een stevige productiedaling op (-2,5 procent), terwijl de producenten van commerciële diensten een kleine productiestijging lieten zien (+1,2 procent).

De landbouw zag de productie in het eerste kwartaal stijgen (+2,1 procent). De productiedaling in de industrie (-1,9 procent) komt vooral voor rekening van de chemie en de elektrotechnische industrie. Daarnaast waren ook de productiedalingen in de bouw (-3,7 procent) en bij de delfstofwinning (-6,9 procent) substantieel.

In de commerciële dienstverlening waren er lichte stijgingen te zien. Het productievolume nam toe met 1,2 procent in het eerste kwartaal. In de handel en reparatie steeg de productie met ruim 1 procent, terwijl ook de post- en telecommunicatiebedrijven een lichte groei lieten zien. Bij de horeca daalde de productie opnieuw, met 0,8 procent. In het uitzendwezen deed zich in de tweede helft van 2004 een sterk herstel voor. De sterke productiegroei zette in het eerste kwartaal van 2005 door met een groei van 9,6 procent. De uitzendbranche profiteerde daarmee van de terughoudendheid van ondernemers om mensen vast in dienst te nemen.

De groei van de niet-commerciële dienstverlening (overheid en zorg) viel in 2004 sterk terug en was in het eerste kwartaal negatief (-0,8 procent).

Verlies werkgelegenheid neemt af

In het eerste kwartaal van 2005 was het aantal banen van werknemers 75 duizend oftewel 1,0 procent lager dan een jaar geleden. De daling in arbeidsjaren was relatief iets groter, namelijk 1,3 procent. Hiermee is het aantal banen voor het achtste kwartaal op rij lager dan een jaar eerder. Wel is de daling minder dan in de voorgaande vier kwartalen.

Groei arbeidsproductiviteit valt terug

Na enkele jaren van stagnatie was de arbeidsproductiviteit in 2004 fors hoger. Het volume van de productie per arbeidsjaar was in 2004 ongeveer 3 procent hoger dan in 2003. Dit werd veroorzaakt door de daling van het arbeidsvolume en het gelijktijdige herstel van de productie. In het eerste kwartaal van 2005 daalde de werkgelegenheid in arbeidsjaren met 1,3 procent, terwijl het productievolume kromp met 0,5 procent. Hierdoor verbeterde de arbeidsproductiviteit in het eerste kwartaal met 0,8 procent vergeleken met een jaar eerder.

Loonkostenstijging vlakkt wat af

De loonkosten stegen in het eerste kwartaal van 2005 met 3,0 procent. In geheel 2004 was de loonkostenstijging 3,3 procent. Een groot deel van de stijging werd veroorzaakt door de sterk gestegen pensioenpremies. De CAO-loonstijging bleef daarentegen erg gematigd.

Aandeel loonsom in BBP hoger

De totale waarde van de loonsom steeg in het eerste kwartaal iets sneller (+1,7 procent) dan het totale inkomen (+1,0 procent). Het aandeel van de loonsom in het BBP nam daardoor iets toe in het eerste kwartaal. In 2004 groeide de loonsom iets minder snel dan het totale inkomen.

Staat 3
Bruto binnenlands product: ontwikkeling

	2003				2004				2005
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
<i>% volumemutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar</i>									
Oorspronkelijk BBP	0,4	-0,7	-0,5	0,2	1,1	1,4	2,0	2,4	-0,5
Gestandaardiseerd BBP	0,4	-0,7	-0,5	0,2	0,7	1,4	2,0	1,6	-0,1
<i>% volumemutaties t.o.v. de voorgaande periode</i>									
Conjunctuurrelevant BBP	0,2	-0,4	0,1	0,5	0,9	0,4	0,5	0,0	-0,8

Ondernemersinkomen lager

Het ondernemersinkomen was in het eerste kwartaal van 2005 lager vergeleken met een jaar eerder. De waarde van het inkomen van ondernemers en zelfstandigen (het netto exploitatieoverschot) daalde met 0,5 procent.

In 2004 bedroeg de stijging van het ondernemersinkomen, mede door de sterk gestegen aardgasinkomsten, bijna 4 procent.

Consumptieprijsstijging hoger

De inflatie, gemeten aan de consumentenprijsindex, kwam in het eerste kwartaal uit op 1,6 procent, evenveel als een kwartaal eerder. De inflatie in Nederland ligt daarmee iets beneden de inflatie in de Europese Unie (2,1 procent).

Besparingen nemen toe

De bruto nationale besparingen (=beschikbaar nationaal inkomen inclusief afschrijvingen verminderd met de consumptieve bestedingen en de correctie pensioenvoorziening) waren in het eerste kwartaal van 2005 bijna 4 procent (1,2 miljard) hoger vergeleken met een jaar eerder.

2005-II: gemengd beeld

Het herstel van de Nederlandse economie hapert. Zo is de economische groei in het eerste kwartaal van 2005 uitgekomen op -0,5 procent. Vorig jaar groeide het bruto binnenlands product nog met gemiddeld 1,7 procent. De eerste indicaties voor het tweede kwartaal geven een gemengd beeld, maar wijzen per saldo niet op een verdere verslechtering.

Uitvoervolume goederen hoger

De waarde van de uitvoer van goederen was in april 12 procent hoger dan een jaar eerder. De uitvoerprijzen lagen ongeveer 3 procent hoger dan in april 2004. April 2005 telde een werkdag meer dan een jaar eerder. Na correctie voor prijzen en werkdagen was het uitvoervolume 7 procent groter. Dit groeicijfer ligt dus iets hoger dan dat van het eerste kwartaal.

Consumptie lager

Het voor koopdagen gecorrigeerde volume van de binnenlandse consumptie door huishoudens was in mei 0,7 procent kleiner dan in mei 2004. Het is de vijfde achtereenvolgende maand waarin het consumptievolume kleiner is dan een jaar eerder, maar de daling in april en mei is minder groot dan die in het eerste kwartaal.

Het consumentenvertrouwen is in juni, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, voor de tweede opeenvolgende maand gedaald en uitgekomen op -26. In de eerste vier maanden van dit jaar steeg het vertrouwen nog, met in april de hoogste waarde in drie jaar. Na een daling in mei met 6 punten volgde in juni dus opnieuw een daling, dit maal met 4 punten. Het vertrouwen is nu weer terug op het niveau van begin 2005.

Productie industrie lager

De productie in de industrie lag in april 2005, na correctie voor verschillen in werkdagpatroon, 0,7 procent lager dan een jaar eerder. In maart was de afname van de productie nog een stuk groter. De ondernemers in de industrie waren in juni veel pessimistischer dan in mei. Het producentenvertrouwen is uitgekomen op -1,7. In vergelijking met mei is dit een afname met 2,5 punt. Het is de grootste daling in een maand sinds twee jaar.

Inflatie lager

In mei 2005 kwam de inflatie, gemeten volgens de consumentenprijsindex (CPI), uit op 1,3 procent. Dat is 0,2 procentpunt lager dan in april. Sinds december 2004 is de inflatie niet meer zo laag geweest. De daling van de inflatie ten opzichte van april is vooral toe te schrijven aan de prijsontwikkeling van autobrandstoffen. Voedingsmiddelen en dranken werden echter iets duurder.

De afzetprijzen van producten van de Nederlandse industrie zijn in mei gedaald. Dat is voor het laatst voorgekomen in december 2004. De prijzen daalden ten opzichte van april met gemiddeld 0,8 procent. De uitvoerprijzen van producten van de industrie namen in mei iets meer af dan de binnenlandse afzetprijzen. Lagere afzetprijzen in de industrie kunnen van invloed zijn op een dalende inflatie.

2. Bestedingen

In het eerste kwartaal van 2005 was het volume van het BBP 0,5 procent kleiner dan in dezelfde periode van 2004. Dit blijkt uit de uitkomsten van de tweede raming van de economische groei. De krimp is iets groter dan bij de eerste raming van de kwartaalrekeningen geraamd. Vooral de consumptie is lager uitgekomen.

2.1 Consumptie huishoudens sterk gekrompen

Het volume van de consumptieve bestedingen in het eerste kwartaal van 2005 was 1,1 procent kleiner dan een jaar eerder. De consumptieve bestedingen door huishoudens waren 1,6 procent lager dan een jaar eerder en die van de overheid 0,2 procent hoger. Beide zijn neerwaarts bijgesteld ten opzichte van de eerste raming.

Aan de lagere bestedingen in het eerste kwartaal gaat al een langere periode vooraf waarin de huishoudens terughoudend waren met hun bestedingen. Zo is het volume van de consumptie door huishoudens in 2004 niet gegroeid. In 2003 daalde het voor het eerst in twintig jaar, met 0,7 procent. In 2004 was er echter een verschuiving van overheidsconsumptie naar consumptie door huishoudens. In 2004 gingen de huishoudens namelijk meer zelf betalen voor medicijnen, medische zorg en maatschappelijke diensten, als gevolg van wijzigingen in de Ziekenfondswet en in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Wanneer dit incidentele effect buiten beschouwing wordt gelaten, zou de huishoudensconsumptie ook in 2004 zijn gedaald.

Binnenlandse consumptie iets minder negatief

De neerwaartse bijstelling van de consumptie door huishoudens hangt mede samen met nieuw beschikbaar gekomen cijfers over het reisverkeer van Nederlanders in het buitenland en van niet-Nederlandse ingezetenen in ons land. De bestedingen van Nederlanders in het buitenland waren in het eerste kwartaal van 2005 lager dan een jaar

eerder, terwijl die van buitenlanders in Nederland flink hoger uitkwamen.

De binnenlandse consumptie, die alle uitgaven op Nederlands grondgebied betreft, kwam dan ook hoger uit dan de nationale consumptie, die alleen betrekking heeft op de uitgaven van Nederlandse ingezetenen. Het volume van de binnenlandse consumptie was 1,2 procent kleiner dan in het eerste kwartaal van 2004.

Bestedingen aan duurzame goederen opnieuw lager

De sterkste afname deed zich in het eerste kwartaal voor bij de bestedingen aan duurzame goederen. Het volume was 4,6 procent kleiner dan een jaar eerder. Er werden vooral minder nieuwe personenauto's aangeschaft.

De conjuncturele terugval van de laatste jaren heeft met name invloed op de volumeontwikkeling van de consumptie van duurzame goederen. Op een bescheiden stijging met 0,9 procent in 2002 volgden in 2003 en 2004 volumedalingen met respectievelijk 3,1 en 1,3 procent. Ook het jaar 2005 is dus begonnen met een forse afname ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. De consumptie bezuinigt nu al voor het vierde achtereenvolgende jaar sterk op artikelen voor de inrichting van zijn woonomgeving.

Consumptie voeding ook lager

De bestedingen aan voedings- en genotmiddelen zijn relatief ongevoelig voor schommelingen in de conjunctuur. De afgelopen drie jaar was er bij deze consumptie categorie een beperkte volumestijging, van nog geen procent. Dit was voor een belangrijk deel het gevolg van de bevolkingsgroei. In het eerste kwartaal van 2005 was het volume van de consumptie van voedings- en genotmiddelen 1,3 procent kleiner dan in dezelfde periode van 2004. De samenstelling van de koopdagen heeft echter een neerwaarts effect gehad.

Staat 4
Binnenlandse consumptieve bestedingen

	2003	2004	2003					2005
			IV	I	II	III	IV	
	% volumemutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar							
Consumptieve bestedingen huishoudens inclusief IZWh (binnenlands)	-0,6	0,4	-1,2	-0,1	0,3	0,9	0,6	-1,2
Consumptieve bestedingen huishoudens inclusief IZWh (nationaal)	-0,7	0,0	-1,3	-0,3	-0,2	0,3	0,2	-1,6

Dienstenconsumptie groeit niet meer

Het volume van de bestedingen aan diensten was in het eerste kwartaal van 2005 nagenoeg gelijk aan dat in het eerste kwartaal 2004. In de voorgaande jaren was er nog een bescheiden volumegroei van de dienstenconsumptie.

Belang diensten blijft toenemen

De waarde van de binnenlandse consumptieve bestedingen door huishoudens bestond in 2001 voor 51 procent uit bestedingen aan goederen. Bestedingen aan energie en brandstoffen worden tot de goederenconsumptie gerekend. De andere 49 procent van de binnenlandse consumptie door huishoudens werd besteed aan uitgaven aan diensten, waaronder huisvesting, zorg, horeca, vervoer en communicatie. In de jaren daarna is het aandeel van de diensten in de binnenlandse consumptie gestaag opgelopen, tot 54 procent in 2004. Ook in het eerste kwartaal van 2005 zette deze ontwikkeling zich voort. De waarde van de goederenconsumptie kwam lager uit dan een jaar eerder, terwijl die van de dienstenconsumptie hoger was dan in het eerste kwartaal van 2004. In volume groeide de dienstenconsumptie niet in het eerste kwartaal van 2005.

In de cijfers van 2005 is het effect van de verschuiving van consumptie overheid naar consumptie door huishoudens als gevolg van maatregelen in de Ziekenfondswet en de AWBZ weggevallen.

De consumptie door huishoudens in het jaar 2005 is wel beïnvloed door de nieuwe Wet kinderopvang. Deze wet is op 1 januari 2005 in werking getreden. Als gevolg hiervan worden de kosten voor kinderopvang in het systeem van de Nationale rekeningen niet meer uitsluitend toegerekend aan de dienstenconsumptie door huishoudens, maar ook voor een deel aan de overheidsconsumptie. Het neerwaartse effect van deze verschuiving op de consumptie door huishoudens in 2005 bedraagt naar verwachting circa ¼ procentpunt.

Consumentenvertrouwen laag

De kwartaalcijfers van het consumentenvertrouwen lieten in de eerste helft van 2005 een verbetering zien. Het consumentenvertrouwen kwam in het eerste kwartaal uit op -23 en in het tweede kwartaal van 2005 op -21. Hoewel het vertrouwen nog altijd laag is, betekende dit een stijging ten opzichte van het vierde kwartaal van 2004. Toen kwam het consumentenvertrouwen uit op -27. De verbetering is uitsluitend het gevolg van het feit dat consumenten het algemeen economisch klimaat positiever beoordelen. De koopbereidheid is nagenoeg onveranderd laag gebleven.

Wanneer echter naar de onderliggende maandcijfers wordt gekeken is het beeld negatiever. Nadat het vertrouwen in de maanden januari tot en met april telkens steeg, viel het

in mei dit jaar sterk terug. Vervolgens is het consumentenvertrouwen ook in de maand juni afgenomen. Het vertrouwen lag daarmee in juni weer op het niveau van begin 2005.

Geleidelijk minder somber over arbeidsmarkt

Consumenten zijn de afgelopen tijd langzaam maar zeker minder negatief gaan denken over de werkgelegenheid. Het percentage consumenten dat er van uit gaat dat de werkloosheid in de komende twaalf maanden duidelijk zal stijgen, vertoont sinds medio 2003 een dalende trend. Medio 2003 voorzag meer dan de helft van hen een duidelijke stijging, in het tweede kwartaal van 2005 was dat bijna een kwart. Ruim een kwart van de consumenten verwacht dat de werkloosheid in de komende twaalf maanden enigszins zal stijgen. Medio 2003 was ook een kwart van de consumenten deze mening toegedaan. Eveneens ruim een kwart van de consumenten ziet de werkloosheid gelijk blijven in de komende twaalf maanden, tegen zo'n 10 procent medio 2003.

De consument was in het tweede kwartaal van 2005 duidelijk minder somber over de ontwikkeling van de werkloosheid dan twee jaar geleden. Slechts 2 procent van de consumenten is op dit moment echt optimistisch. Met uitzondering van deze kleine groep gelooft op dit moment vrijwel niemand in een duidelijke daling van de werkloosheid in het komende jaar.

Terughoudend met lenen, vooral sparen

De consument is de laatste jaren uiterst voorzichtig met zijn geld. Het consumptievolume is na een bescheiden toename in 2002 niet meer gegroeid. Zowel in 2003 en 2004 als begin 2005 zijn de bestedingen bij de meest conjunctuurgevoelige consumptie categorie, de duurzame goederen, het sterkst gedaald. Het verstrekte consumptief krediet bleef met 10,4 miljard euro in 2004 op vrijwel hetzelfde niveau als in de vier daaraan voorafgaande jaren. Voor de eeuwwisseling groeide de kredietschuld sterker dan het spaartegoed, maar in de periode 2000-2001 vond een omslag plaats. Daarna waren de consumenten terughoudend met lenen terwijl de spaartegoeden opliepen. De huishoudens versterkten hun vermogenspositie. De laatste drie jaar namen de spaartegoeden van huishoudens gemiddeld bijna 16 miljard euro per jaar toe. In de eerste vijf maanden van 2005 werd 7 miljard euro bijgeboekt.

2.2 Overheidsconsumptie vrijwel onveranderd

Het volume van de overheidsconsumptie was in het eerste kwartaal van 2005 0,2 procent hoger dan in het eerste kwartaal van 2004. Zowel de uitgaven voor openbaar bestuur als voor onderwijs en zorg groeiden nauwelijks. Voor de zorg en welzijn is dit de laagste groei sinds lange tijd.

2.3 Investerings in vaste activa dalen

De investeringen in vaste activa daalden in het eerste kwartaal van 2005 met 1,6 procent. De investeringen met herkomst bouwnijverheid zijn hier debet aan. In zowel bedrijfsgebouwen als in woningen en grond-, weg- en waterbouwkundige werken is minder geïnvesteerd. In zakenauto's en computers is flink meer geïnvesteerd.

Daling investeringen in bedrijfsgebouwen zet door

De investeringen in bedrijfsgebouwen daalden in het eerste kwartaal met 8,3 procent, evenveel als in 2004. Investerings in woningen daalden met 2 procent. Hiermee komt een einde aan een periode van een jaar met stijgende investeringen in woningen. Zowel voor de investeringen in woningen als in bedrijfsgebouwen geldt dat de daling voor een deel te verklaren is door minder gewerkte uren als gevolg van weerverlet en een feestdag.

Infrastructuur: sterke daling

In de infrastructuur zijn de investeringen in het eerste kwartaal sterk gedaald met 4,4 procent. In 2004 was er in deze investeringscategorie nog sprake van een nulgroei. Ook voor de investeringen in infrastructuur geldt, evenals bij de investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen, dat er minder werkbare uren beschikbaar waren.

Het werk aan een aantal megaprojecten (Betuwelijn en Hoge Snelheids Lijn) is nog niet voltooid, maar de groei is er bij deze investeringen in infrastructuur inmiddels wel uit.

Sterke groei investeringen in zakenauto's

Bij zakenauto's namen de investeringen in het eerste kwartaal sterk toe, met bijna 12 procent in volume. Ook in 2004

werd er fors meer geïnvesteerd. Gedurende het jaar nam de groei toe van ruim 1 procent in het eerste kwartaal tot ruim 23 procent in het vierde kwartaal. Over geheel 2004 bedroeg de groei ruim 9 procent.

De investeringen in overige wegvervoermiddelen daalden met 1,1 procent. Met name de aankopen van bestelauto's deden het minder goed en daalden met 3 procent. De verkopen van vrachtauto's stegen met 1 procent. De investeringen in treinen en trams stegen in het eerste kwartaal fors, terwijl aan vliegtuigen juist minder werd uitgegeven.

Investerings in computers: forse groei

Computers waren in het eerste kwartaal in trek. Het investeringsvolume groeide fors met 18 procent. In 2004 bedroeg de groei ook al bijna 16 procent. De sterke stijging van de computerinvesteringen is voor een groot deel te verklaren door grootschalige vervanging van oude computers. De meeste bedrijven hebben rond of net voor de millenniumwisseling op grote schaal computers aangeschaft. Deze worden nu vervangen.

Meer investeringen in machines en installaties

In machines en installaties is in het eerste kwartaal van 2005 meer geïnvesteerd. In 2004 daalden de uitgaven in deze investeringscategorie nog licht.

Overige materiële activa: groei houdt aan

Bij de investeringen in overige materiële activa is sinds het eerste kwartaal van 2004 een geleidelijke verbetering zichtbaar. In de eerste helft van 2004 daalden de investeringen in deze categorie nog, vanaf het derde kwartaal van 2004 is er sprake van groei. In het eerste kwartaal stegen de investeringen in overige materiële activa met 3,4 procent.

Staat 5
Bruto investeringen in vaste activa

	2003				2004				2005
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
<i>mld euro</i>									
Bruto investeringen in vaste activa	22,3	23,8	20,5	24,1	23,8	24,8	21,1	25,0	23,5
Investerings in schepen, vliegtuigen en in cultuur gebrachte activa	0,4	0,8	0,1	0,8	0,8	0,7	0,1	0,5	0,3
Grote projecten	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0
Bruto investeringen in vaste activa (geschoond)	21,9	23,0	20,5	22,8	23,0	23,6	21,1	24,5	23,2
<i>% waardenmutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar</i>									
Bruto investeringen in vaste activa	-5,3	-3,7	-2,5	2,4	6,8	4,0	2,9	3,5	-1,2
Bruto investeringen in vaste activa (geschoond)	-3,9	-2,5	-2,3	-2,4	5,0	2,3	2,9	7,3	0,7

Groei hervat in investeringen in immateriële activa

In het eerste kwartaal zijn de investeringen in immateriële activa met 1,7 procent toegenomen. Investerings in immateriële activa bestaan voor het grootste deel uit software.

2.4 Groei in- en uitvoervolume

Het invoervolume van goederen en diensten was in het eerste kwartaal van 2005 bijna 4,5 procent groter dan in dezelfde periode van het voorafgaande jaar. Het uitvoervolume was 5 procent groter. De volumeontwikkeling van de uitvoer is al een aantal kwartalen positief. In het eerste kwartaal van 2005 is de groei wel meer dan gehalveerd.

Wederuitvoer stijgt

De laatste kwartalen groeit het in- en uitvoervolume van de handel in goederen aanzienlijk harder dan dat van de diensten. Het invoervolume van diensten is in het eerste kwartaal gelijk gebleven. Het uitvoervolume is 1,6 procent groter. Het invoer- en uitvoervolume van goederen zijn beide met bijna 6 procent gestegen.

In het eerste kwartaal van 2005 was, ten opzichte van dezelfde periode in het jaar 2004, het volume van de wederuitvoer van goederen en diensten ruim 12 procent groter. De ontwikkeling van de wederuitvoer heeft gevol-

gen voor de in- en uitvoer. De wederuitvoer bestaat namelijk uit goederen die uit het buitenland worden ingevoerd en, na hooguit een kleine bewerking, weer worden gedistribueerd naar andere landen. De productgroepen farmaceutische producten, machines, computers, elektronische producten, zendtoestellen, medische instrumenten, meet- en regelapparatuur, radio's en tv's hadden in het eerste kwartaal een fors grotere wederuitvoer. Deze producten hebben een relatief groot gewicht in de totale wederuitvoer.

De invoervolumes en uitvoervolumes van vrijwel alle productgroepen stegen in het eerste kwartaal van 2005. De stijging van het invoervolume was vooral groot in de chemische producten en in de elektrotechnische machines en apparaten.

Bij het uitvoervolume zijn de voedings- en genotmiddelen, elektrotechnische machines en apparaten en de transportmiddelen sterk toegenomen.

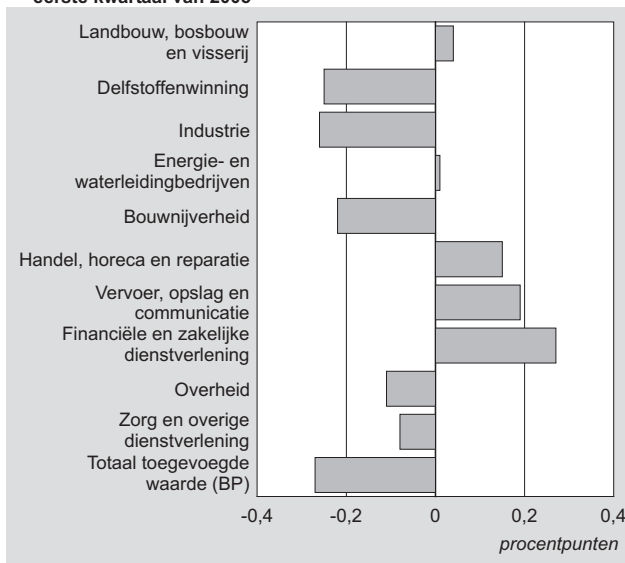
Verbetering van de ruilvoet

De ruilvoet is de verhouding tussen de uitvoerprijzen en de invoerprijzen. De ruilvoet van de handel in goederen is in het eerste kwartaal van 2005 verbeterd. De prijzen van de invoer (2,2 procent) zijn minder hard gestegen dan de prijzen van de uitvoer (2,7 procent). Bij een verbetering van de ruilvoet wordt de invoer relatief goedkoper ten opzichte van de uitvoer.

3. Productie

Het bruto binnenlands product tegen basisprijzen is, na een groei in 2004, in het eerste kwartaal van 2005 weer licht gekrompen (-0,3 procent). Opvallend is dat het economisch beeld ten opzichte van 2004 lijkt te zijn omgeslagen. De goederenproducenten, die een bijdrage leverden aan het herstel in 2004, zagen hun productie weer afnemen. Bij de commerciële dienstverlening was de groei het sterkst, zij het niet uitbundig. De productie van de niet-commerciële dienstverleners liet in het eerste kwartaal van 2005 voor het eerst sinds jaren een krimp zien.

3. Bijdrage aan volumegroei van de totale toegevoegde waarde in het eerste kwartaal van 2005

De productie van goederenproducenten is in het eerste kwartaal met 2,5 procent gedaald. Deze daling was deels

het gevolg van de verminderde aardgaswinning ten opzichte 2004. De toegevoegde waarde van de delfstoffenwinning nam dan ook sterk af. De productie van de industrie liep terug. De grootste terugval was te zien in de chemische basisproductenindustrie en de elektrotechnische industrie. Ook de bouw kende een sterke productiedaling.

Bij de commerciële dienstverlening viel het groeitempo van de toegevoegde waarde terug tot ruim 1 procent. In 2004 groeide de commerciële dienstverlening nog met ruim 2 procent. De terugval was vooral te zien bij de handel. Ook ging het minder goed in de vervoer- en telecommunicatiesector. De toegevoegde waarde bij de niet-commerciële dienstverlening is voor het eerst sinds eind 1995 afgenomen.

3.1 Goederenproducenten: terugval na tijdelijk herstel

Na een opleving in 2004 is de toegevoegde waarde van de industrie in het eerste kwartaal van 2005 afgenomen met 1,9 procent. De omslag kwam het sterkst naar voren bij de chemische industrie. De toegevoegde waarde van de chemische basisproductenindustrie kromp in het eerste kwartaal van 2005 met 7,8 procent, terwijl in 2004 nog sprake was van een lichte groei. Met uitzondering van de farmaceutische producten was er een daling over vrijwel de gehele linie van de chemische eindproducten. Ook bij de elektrotechnische industrie was er een daling te zien. In 2004 leek een jarenlange productiedaling (met productieverplaatsing naar lage lonen-landen) achter de rug toen voor het eerst weer groei gemeten werd. In het eerste kwartaal van 2005 kromp de toegevoegde waarde echter weer met 6,0 procent. Vooral de afzet van audio-, video- en telecommunicatieproducten bleef achter in vergelijking met een jaar eerder. Ook de aardolie-industrie, in 2004

Staat 6
Bruto toegevoegde waarde van drie groepen producenten: volume

	Aandeel in 2004	2004	2003				2005			
			IV	I	II	III	IV	I		
	%	% mutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar								
Goederenproducenten	27	2,1	-2,9	-0,6	1,6	1,9	2,7	-2,5		
Landbouw, bosbouw en visserij	2	4,9	-5,0	8,1	6,1	0,3	6,2	2,1		
Delfstoffenwinning	3	10,9	-17,5	-0,5	4,7	19,1	28,0	-6,9		
Industrie	14	1,2	-0,8	-1,1	1,3	1,5	1,1	-1,9		
Energie- en waterleidingbedrijven	2	-3,7	3,1	3,6	-11,0	-2,2	2,2	0,5		
Bouwnijverheid	6	1,2	-4,6	-4,0	2,8	-0,2	-1,4	-3,7		
Producenten van commerciële diensten	48	2,1	-0,1	0,2	1,0	1,5	3,1	1,2		
Handel, horeca en reparatie	14	3,3	-0,4	0,4	1,0	3,3	4,2	1,0		
Vervoer, opslag en communicatie	7	4,0	3,0	2,3	3,2	5,9	3,7	2,5		
Financiële en zakelijke dienstverlening	27	0,9	-0,8	-0,5	0,4	-0,7	2,3	1,0		
Producenten van niet-commerciële diensten	25	0,6	1,7	2,6	0,1	1,3	0,2	-0,8		
Overheid	12	-0,3	1,5	2,3	-1,1	0,3	-0,8	-1,0		
Zorg en overige dienstverlening	13	1,4	1,9	2,9	1,1	2,4	1,1	-0,6		
Bruto toegevoegde waarde (basisprijzen)	100	1,7	-0,4	0,5	0,9	1,6	2,3	-0,3		

Staat 7
Kerncijfers van de bedrijfstakken in het eerste kwartaal van 2005

	Aandeel in totale toegevoegde waarde	Waarde			Prijs			Volume			
		Productie	Verbruik	Toegevoegde waarde	Productie	Verbruik	Toegevoegde waarde	Productie	Verbruik	Toegevoegde waarde	
BEDRIJFSTAKKEN	%	% mutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar									
Landbouw, bosbouw en visserij	2,2	11,6	5,7	21,4	8,8	2,7	18,9	2,6	2,9	2,1	
Delfstoffenwinning	4,1	13,2	2,8	16,9	21,1	8,8	25,5	-6,5	-5,5	-6,9	
Industrie	13,5	3,3	5,9	-3,2	5,0	7,6	-1,3	-1,6	-1,5	-1,9	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2,6	-1,2	1,0	-7,3	-1,5	0,3	-6,6	0,3	0,6	-0,7	
Textiel- en lederindustrie	0,2	-4,5	-3,4	-7,2	1,5	2,7	-1,8	-5,8	-6,0	-5,5	
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	1,6	-1,1	-0,9	-1,4	0,8	0,7	0,9	-1,9	-1,7	-2,4	
Aardolie-industrie	0,1	13,2	24,8	-72,3	18,3	30,3	-70,8	-4,3	-4,2	-5,0	
Chemische basisproductenindustrie	1,7	9,3	7,6	14,6	17,8	15,7	24,3	-7,2	-7,0	-7,8	
Chemische eindproductenindustrie	0,7	1,0	3,7	-7,0	1,9	4,3	-5,2	-0,9	-0,5	-2,0	
Rubber- en kunststofindustrie	0,4	3,0	9,2	-10,0	3,7	9,8	-8,8	-0,7	-0,5	-1,3	
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	1,7	11,5	11,0	12,7	10,3	9,7	11,7	1,1	1,2	0,8	
Machine-industrie	1,2	7,0	9,0	2,9	2,5	4,3	-1,1	4,4	4,5	4,0	
Elektrotechnische industrie	0,9	-5,3	-4,1	-9,2	0,4	1,5	-3,4	-5,6	-5,5	-6,0	
Transportmiddelenindustrie	0,8	3,9	6,5	-3,3	1,5	3,9	-5,0	2,4	2,6	1,8	
Overige industrie	1,6	-0,7	2,4	-4,3	1,5	4,4	-1,9	-2,2	-1,9	-2,5	
Energie- en waterleidingbedrijven	1,7	11,0	11,3	10,0	11,7	12,3	9,4	-0,6	-1,0	0,5	
Bouwnijverheid	5,7	-2,9	-1,7	-4,8	1,2	2,6	-1,1	-4,0	-4,2	-3,7	
Handel, horeca en reparatie	14,4	0,1	2,6	-1,8	-0,7	2,0	-2,8	0,8	0,6	1,1	
Handel en reparatie	12,6	0,0	2,9	-2,3	-1,1	2,1	-3,6	1,1	0,8	1,3	
Horeca	1,8	1,4	0,9	1,9	2,2	1,7	2,7	-0,8	-0,8	-0,8	
Vervoer, opslag en communicatie	7,8	3,4	5,5	1,2	0,6	2,4	-1,3	2,8	3,1	2,5	
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	5,2	6,2	8,2	4,1	2,2	3,9	0,4	3,9	4,1	3,6	
Post en telecommunicatie	2,6	-1,7	0,5	-4,1	-2,5	-0,6	-4,5	0,7	1,0	0,4	
Financiële en zakelijke dienstverlening	26,9	2,9	2,7	3,0	1,9	1,8	2,0	0,9	0,9	1,0	
Financiële instellingen	7,4	0,6	-0,2	1,2	1,0	1,4	0,7	-0,4	-1,6	0,6	
Verhuur van en handel in onroerend goed	7,2	2,8	3,1	2,5	2,3	1,7	2,6	0,5	1,4	-0,1	
Uitzendbureaus	2,1	12,7	13,4	12,6	2,5	1,7	2,7	10,0	11,6	9,6	
Overige zakelijke dienstverlening	10,3	3,4	3,9	2,9	2,2	2,1	2,3	1,1	1,7	0,6	
Overheid	11,0	0,9	1,3	0,7	1,9	2,3	1,7	-1,0	-1,0	-1,0	
Zorg en overige dienstverlening	12,6	1,5	1,6	1,4	1,9	1,7	2,0	-0,4	-0,1	-0,6	
Totaal	100,0	2,6	3,9	1,3	3,1	4,4	1,6	-0,4	-0,5	-0,3	

nog een van de branches met sterke groei, kende een terugval in het eerste kwartaal van 2005.

Conjunctuurtest: industrie

In de periode april–mei 2005 lag de gemiddelde productie 0,4 procent hoger dan in maart–april. Het producentenvertrouwen in de industrie is in juli 2005 uitgekomen op -3,7. Dit is 2,0 procent lager dan in juni. Volgens de uitkomsten van de conjunctuurtest is in juli de bezettingsgraad gedaald naar 81,7 procent (vergeleken met 81,9 in april). De ondernemers verwachten een lichte afname van de productie en een gelijkblijvende buitenlandse afzet voor de periode juli-september. Hierbij is rekening gehouden met seizoeninvloeden. Verder blijkt uit dit onderzoek dat in juli ongeveer evenveel orders zijn ontvangen als in juni. De omvang van de orderportefeuille nam van juni op juli licht af. De ondernemers zijn in juli duidelijk minder ontevreden over de buitenlandse orderportefeuille. Volgens 14 procent van de producenten is in juli onvoldoende vraag opnieuw de belangrijkste factor van productiebelemmering. Volgens de ondernemers is de concurrentiepositie in het tweede kwartaal niet verslechterd.

Conjunctuurtest: chemie

In de periode januari–mei 2005 was de gemiddelde productie in de chemische industrie 5,0 procent lager dan in de zelfde periode in 2004. In mei 2005 ligt de productie ruim 7 procent lager ten opzichte van mei 2004. Rekening houdend met de tijd van het jaar zijn de orderontvangst in juli licht toegenomen. Deze toename is geheel toe te schrijven aan de buitenlandse orders. Volgens de producenten van chemische goederen zal, rekening houdend met de tijd van het jaar, in de periode juli-september de productie verbeteren. In het tweede kwartaal van 2005 is volgens de ondernemers de concurrentiepositie op de buitenlandse markt binnen en buiten de EU verslechterd. Voor het derde kwartaal van 2005 wordt een toename van de export voorzien. Hierbij is ook rekening gehouden met seizoeninvloeden.

Bij de voedings- en genotmiddelenindustrie, de grootste industrietaak, steeg de productie van de zuivelindustrie, de aardappel-, groente- en fruitverwerkende industrie. De toegevoegde waarde van deze branche als geheel is echter gedaald. Door lagere afzetprijzen was er daarnaast een afname van de omzet.

Staat 8

Industrie: bezettingsgraden, productiebelemmeringen, producentenvertrouwen en productiegroei

	2003				2004				2005
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
	%								
Bezettingsgraad	82,3	81,9	81,2	81,4	82,2	82,9	83,1	82,4	82,1
Productiebelemmeringen									
nee	80	76	76	77	79	80	79	78	80
ja	20	24	24	23	21	20	21	22	20
<i>te weten, als gevolg van:</i>									
onvoldoende vraag	15	18	19	17	16	13	11	11	12
tekort aan arbeidskrachten	1	1	1	1	1	1	2	1	0
te geringe capaciteit	1	2	2	1	1	2	5	4	3
overige belemmeringen	3	3	2	4	3	4	3	6	5
Producentenvertrouwen	-5,9	-7,2	-6,4	-3,0	-2,2	0,8	0,7	0,3	0,2
Productiegroei in volume	-1,0	-3,4	-0,8	-1,1	1,3	1,5	1,1	0,9	-1,9

De toegevoegde waarde van de papierindustrie is met 2,4 procent gedaald. Een belangrijk onderdeel van de papierindustrie zijn de uitgeverijen. Deze hebben al jaren te maken met teruglopende productie doordat het aantal abonnementen en de verkopen van kranten terugliepen. Ook het advertentievolume is teruggelopen.

In de textielindustrie slonk de toegevoegde waarde sterk, met 5,5 procent. Ook in 2004 liep de productie al terug. Deze branche heeft in toenemende mate te maken met concurrentie vanuit onder andere China, waar textiel een van de belangrijkste exportproducten is.

Een opvallende uitzondering was de machine-industrie. In deze branche steeg de toegevoegde waarde met 4 procent, nadat in 2004 ook al een lichte groei te zien was. De gestegen investeringen vertaalden zich in een hogere vraag naar machines.

De metaalindustrie als geheel heeft zich wat hersteld. Na het herstel van de groei van de basismetale- en metaalpro-

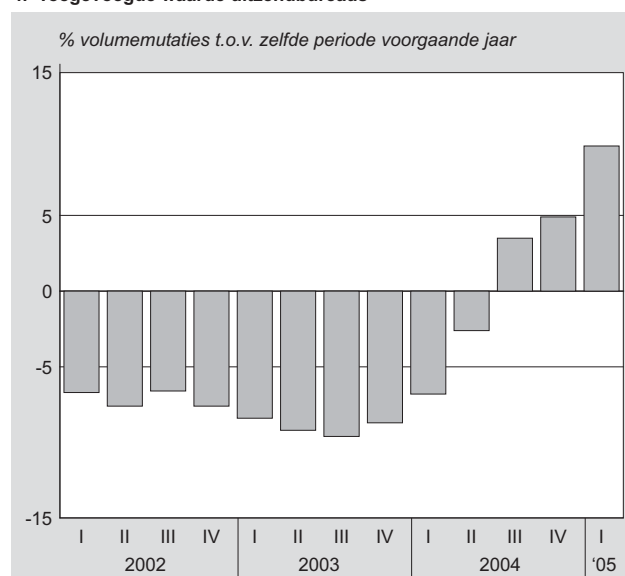
ductenindustrie in 2004 viel de productiegroei in het eerste kwartaal van 2005 echter terug. De toegevoegde waarde groeide in volume met 0,8 procent. Vooral de ijzer- en staalindustrie droegen bij aan deze groei. Door de grotere vraag vanuit China blijven de prijzen van ijzer en staal sterk stijgen. De afzetprijzen van ijzerproducten lagen zelfs bijna 30 procent hoger dan een jaar eerder. Ook de transportmiddelenindustrie kende, vooral dankzij een stijgende productie van personenauto's, een goed eerste kwartaal.

De daling de toegevoegde waarde was bij de bouwnijverheid nog sterker dan bij de industrie. In het eerste kwartaal daalde de toegevoegde waarde met bijna 4 procent. In 2004 waren 65000 nieuwe woningen gereedgekomen. Dat was 10 procent meer dan in 2003. Daarnaast waren er meer bouwvergunningen afgegeven in 2004, waardoor verwacht mag worden dat in het jaar 2005 meer woningen gebouwd zullen worden. In het eerste kwartaal daalde echter de productie van de burgerlijke en utiliteitsbouw echter met ruim 5 procent. Hetzelfde gold voor de bouw van grond-, weg- en waterbouwkundige werken. Bij de delfstoffenwinning lag de productie duidelijk lager dan in 2004. Dit was vooral gevolg van het feit dat in 2004

Conjunctuurtest: metaal

In de periode januari–mei 2005 is de gemiddelde productie in de metaalindustrie 0,1 procent toegenomen ten opzichte van dezelfde periode van 2004. Vergeleken met mei een jaar eerder nam de productie in mei 2005 echter af met 1,7 procent. De omvang van de orderportefeuille is van juni op juli bijna 2 procentpunt kleiner. Toch zijn de ondernemers minder ontevreden over de totale orderontvangst en totale orderpositie in juli. Over de buitenlandse orderportefeuille is de tevredenheid flink toegenomen. Wel beoordeelt per saldo 11 procent van de producenten de voorraden gereed product per saldo als te groot. De ondernemers voorzien een lichte afname van de productie voor de periode juli-september. De concurrentiepositie wijzigde nauwelijks op de buitenlandse markt in de EU. Op de buitenlandse markt buiten de EU is de concurrentiepositie echter verbeterd in het tweede kwartaal. Men verwacht in de periode juli-september dat de buitenlandse afzet nagenoeg gelijk blijft. Onvoldoende vraag is nog altijd de belangrijkste productiebelemmering.

4. Toegevoegde waarde uitzendbureaus

veel meer aardgas is opgepompt en geëxporteerd. Dit effect viel in 2005 grotendeels weg.

De toegevoegde waarde van de landbouw, bosbouw en visserij is met 2,1 procent gegroeid. De veehouderijen hebben hun productie zien toenemen met ruim 3 procent. De tuinbouw, de laatste jaren het snelst groeiende onderdeel binnen de landbouw, loopt met een groei van 1 procent achter bij de overige onderdelen. De landbouw profiteerde van stijgende afzetprijzen. Vooral de prijzen van groenten, bloemen en planten zijn sterk gestegen.

Conjunctuurtest: zakelijke dienstverlening

Uitgezonderd verhuurders van roerende goederen hebben ondernemers in de zakelijke dienstverlening meer orders ontvangen in het tweede kwartaal van 2005. In de branche is er meer omzet geboekt in dit kwartaal, zij het minder voor verhuurders van roerende goederen. Voor wat betreft de ontwikkeling van orders, omzet en personeelssterkte zijn de verwachtingen van de ondernemers in de computerservice- en informatietechnologiebureaus alsook de overige zakelijke dienstverlening voor het vierde kwartaal duidelijk hoger gespannen dan die van de verhuurders van roerende goederen. In de zakelijke dienstverlening verwacht ruim 20 procent van de ondernemers meer orders, omzet maar ook meer personeel in dienst te nemen in het derde kwartaal.

3.2 Commerciële dienstverlening: alleen sterke groei bij uitzendbureaus

De groei van de financiële en zakelijke dienstverlening viel in het eerste kwartaal terug tot 1 procent. Mede als gevolg van de afgenomen groei van de buitenlandse handel nam ook de groei van de (groot)handel af. De omzet van de detailhandel kromp opnieuw. Het omzetverlies concentreerde zich in de non-foodsector. Opvallende dalingen waren er bij de consumentenelektronica en de drogisterijen. Het omzetverlies in de foodsector was 1,9 procent.

In de horeca is de omzet met 1,1 procent toegenomen. Doordat de prijzen met 1,5 procent zijn gestegen, is het omzetvolume met 0,4 procent afgenomen.

In het eerste kwartaal van 2005 zijn er ruim 150 duizend nieuwe personenauto's verkocht. Dit is 3,4 procent minder dan in het eerste kwartaal van 2004. Net zoals in 2004 is er sprake van een tegengestelde ontwikkeling van de privé- en de zakelijke markt. Het aantal verkochte auto's in het privé-segment is met 16,5 procent afgenomen, terwijl het aantal zakelijke verkopen van auto's met bijna 11 procent is toegenomen.

De financiële instellingen rapporteerden voor het eerst sinds lange tijd weer een afname van de toegevoegde waarde. Het productievolume van het bankwezen is in het eerste kwartaal met 1,2 procent toegenomen. De provisieopbrengsten bleven achter bij het eerste kwartaal van 2004. De indirecte productie, die voor het grootste deel uit renteopbrengsten bestaat, nam met 2,8 procent in volume toe. Dit kwam doordat het volume van de hypotheekleningen vrij sterk toenam, terwijl de bedrijfskredieten wat minder groeiden. De bedrijfstak vervoer, post en telecommunicatie kampte met de gevolgen van de afgenomen handelsgroei. De toegevoegde waarde groeide nog wel met 2,5 procent. De verbruiksprijzen in de vervoerssector zijn sterk gestegen als gevolg van de hoge aardolie- en energieprijzen. Het goederenvervoer werd daarnaast geconfronteerd met een per 1 januari ingevoerde tolheffing voor de Duitse snelwegen. Deze ontwikkelingen zorgden voor een verslechtering van de ruilvoet.

De IT-branche lijkt zich te herstellen. De omzet vertoonde in het eerste kwartaal weer een duidelijke stijging (+6,0 procent). Dit is het vierde kwartaal op rij dat de branche-omzet toeneemt. Vanaf eind 2003 is er een stijgende vraag naar hard- en softwarepersoneel in de IT-branche. In het eerste kwartaal van 2005 was het aantal openstaande vacatures zelfs ruim twee maal groter dan in dezelfde periode van 2004.

Ook de uitzendmarkt herstelt zich. De omzet van de uitzendbureaus was in het eerste kwartaal van 2005 ruim 11 procent groter dan in het eerste kwartaal van 2004. Na een periode van ongeveer vier jaar met een krimp op de uitzendmarkt is er in de loop van 2004 een duidelijke verbetering zichtbaar geworden.

3.3 Niet-commerciële dienstverlening: krimp bij de overheid

De productie van de niet-commerciële diensten is in het eerste kwartaal van 2005 met 0,8 procent gedaald. Sinds 2004 blijft de groei van de commerciële dienstverleners achter bij die van het bedrijfsleven. In zowel de zorg als de overheid nam de toegevoegde waarde af. De werkgelegenheid bij de overheid loopt sinds 2003 terug. In 2004 nam deze af met 1,3 procent en in het eerste kwartaal van 2005 met ongeveer anderhalf procent. De afname van de werkgelegenheid doet zich vooral voor in het openbaar bestuur en defensie. In het onderwijs is het arbeidsvolume redelijk op peil gebleven.

In het eerste kwartaal van 2005 is het productievolume in de zorg en overige dienstverlening 0,4 procent kleiner dan in dezelfde periode van vorig jaar. De toegevoegde waarde nam in dezelfde periode af met 0,6 procent.

4. Prijzen en lonen

De prijsstijging van het BBP is in het eerste kwartaal van 2005 uitgekomen op 1,6 procent. De inflatie, gemeten aan de verandering van de consumentenprijsindex (CPI), lag in eerste kwartaal van dit jaar eveneens op 1,6 procent. De cao-lonen kwamen in het eerste kwartaal van 2005 gemiddeld slechts 0,7 procent hoger uit dan in hetzelfde kwartaal van 2004.

4.1 BBP-prijsstijging omhoog

De prijsstijging van het BBP is in het eerste kwartaal van 2005 uitgekomen op 1,6 procent. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 2004. Vooral de prijzen van de uitvoer lagen aanmerkelijk hoger dan in 2004. De prijsstijging van de export steeg van 1,4 procent in het vierde kwartaal van 2004 naar 2,7 procent in het eerste kwartaal van 2005. Ook de prijs van de invoer steeg, maar in mindere mate dan die van de uitvoer. De prijsstijging voor de consumptie van huishoudens steeg met 1,5 procent. Dit is een iets lager niveau dan de inflatie. Alleen de prijsstijgingen voor investeringen namen af in het eerste kwartaal.

4.2 Inflatie in eerste kwartaal gestegen

In het eerste kwartaal bedroeg de inflatie gemiddeld 1,6 procent. Dat is 0,3 procentpunt hoger dan in het vierde kwartaal van 2004. Dat kwam voor een groot deel door de fors hogere tarieven voor gas en elektriciteit in januari. Deze tariefverhogingen waren een gevolg van de hoge aardolieprijzen op de wereldmarkt in de tweede helft van 2004. Eenmaal per halfjaar worden de energieprijzen voor particulieren aangepast aan de olieprijs. Tot 1 januari 2005 was de prijsverhoging bovendien gebonden aan een maximum. Dit maximum is per januari afgeschaft. Het gevolg was dat de gemiddelde tarieven van gas in januari met 15,5 procent zijn gestegen. Elektriciteit is 8,0 procent duurder geworden. In het tweede kwartaal is de inflatie uit-

gekomen op 1,5 procent. Per maand is de inflatie aan grotere schommelingen onderhevig dan per kwartaal. Dit komt door de sterk fluctuerende prijzen op de wereldmarkt voor ruwe aardolie en aardolieproducten.

Het Nederlandse inflatiecijfer volgens de Europees geharmoniseerde norm (HICP) is in het eerste kwartaal uitgekomen op 1,4 procent. Voor de eurozone was dat 2,0 procent. In het tweede kwartaal van 2005 lagen deze cijfers op respectievelijk 1,3 en 2,0 procent.

4.3 Prijzen industrie in vierde kwartaal gestegen

De afzetprijzen van producten van de Nederlandse industrie zijn in het eerste kwartaal van 2005 gestegen met gemiddeld 0,3 procent. Vergeleken met het eerste kwartaal van 2004 lagen de afzetprijzen gemiddeld 6,6 procent hoger. De in eigen land afgezette producten zijn ruim 5 procent duurder geworden. De uitgevoerde Nederlandse producten zijn ruim 7,5 procent in prijs gestegen.

De prijzen van de gebruikte grondstoffen en halffabrikaten in de industrie zijn in het eerste kwartaal van 2005 met gemiddeld 0,4 procent gestegen ten opzichte van een kwartaal eerder. In vergelijking met het eerste kwartaal van 2004 moest voor ingevoerde grond- en hulpstoffen ruim 11,5 procent meer betaald worden. Grondstoffen en halffabrikaten afkomstig uit Nederland werden in dezelfde periode ruim 6,6 procent duurder. Zowel bij de ontwikkeling van de afzetprijzen als bij de ontwikkeling van de prijzen van de in het productieproces verbruikte grond- en hulpstoffen en halffabrikaten spelen de aardolieprijzen een belangrijke rol. In het eerste kwartaal van 2005 was een vat North Sea Brent ruim 50 procent duurder dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar. Ook in het tweede kwartaal lag de prijs van een vat olie nog bijna 50 procent boven die van een jaar eerder.

Doordat de verbruiksprijzen van de industrie ook in het eerste kwartaal gemiddeld iets meer stegen dan de afzetprijzen, verslechterde de bedrijfstakruilvoet van de indus-

Staat 9
Prijzontwikkeling bruto binnenlands product naar componenten

	2004	2004				2005
		I	II	III	IV	
		% prijsverandering t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar				
Bruto binnenlands product	0,9	1,0	0,9	0,4	1,1	1,6
Bestedingen						
Consumptie	1,4	1,4	1,5	1,2	1,6	1,6
Investerings (incl. voorraden)	1,2	1,2	2,1	1,4	0,4	-0,3
Uitvoeroverschot	-5,6	-4,0	-8,2	-9,9	-1,1	6,4
Totaal toegevoegde waarde, waarvan:	0,6	1,0	0,7	0,0	0,8	1,6
Goederenproducenten	-0,2	-0,5	-0,4	-1,0	0,8	4,2
Producenten van commerciële diensten	0,1	0,9	0,3	-0,6	-0,2	0,0
Producenten van niet-commerciële diensten	2,6	2,8	2,4	2,3	3,0	1,9

trie voor het zevende opeenvolgende kwartaal. Hierdoor blijft het overig inkomen onder druk staan.

4.4 Cao-loonstijging verder omlaag

In het eerste kwartaal van 2005 bedroeg de stijging van de cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen 0,7 procent ten opzichte van een jaar eerder. Hiermee is de cao-loonstijging verder afgevlakt. In 2004 kwam de stijging nog uit op 1,2 procent. De stijging van de cao-lonen loopt terug vanaf 2001.

Het cijfer over het eerste kwartaal van 2005 is gebaseerd op maar 53 procent van de cao's waaruit de statistiek is opgebouwd. Omdat veel cao's de laatste tijd sterk vertraagd worden afgesloten, kan het cijfer wellicht nog veran-

deren. Ongeveer acht van de tien werknemers vallen onder een cao.

Bij particuliere bedrijven stegen de cao-lonen in het eerste kwartaal van 2005 met 0,8 procent. De overeenkomstige loonstijging een kwartaal eerder bedroeg 1,2 procent. In de gesubsidieerde sector stegen de cao-lonen in het eerste kwartaal met 0,3 procent. Bij de overheid zijn onvoldoende cao's afgesloten om publicatie van een cao-loonstijging te rechtvaardigen.

De contractuele loonkosten stegen in het eerste kwartaal van 2005 met gemiddeld 1,3 procent. De loonkosten stijgen nog altijd sneller dan de cao-lonen vanwege de stijging van de sociale premies ten laste van werkgevers. Het gaat hierbij onder meer om werkgeversbijdragen voor pensioen en werkloosheid.

5. Inkomen en arbeid

In het eerste kwartaal van 2005 is de werkgelegenheid met 1 procent gedaald. De werkloosheid steeg slechts weinig, maar dit kwam vooral omdat de omvang van de beroepsbevolking terugliep. Een klein lichtpunt vormde de sterke stijging van het aantal openstaande vacatures.

Afvlakking banenverlies zet niet door

In het eerste kwartaal van 2005 was het aantal banen van werknemers 75 duizend lager dan in het eerste kwartaal van 2004. Dit komt neer op een daling van 1,0 procent. Omgerekend naar arbeidsjaren bedroeg het verlies aan werkgelegenheid 71 duizend, wat neerkomt op 1,3 procent. De krimp van het arbeidsvolume was veel groter dan de krimp van de economie waardoor de arbeidsproductiviteit verder is gestegen.

De afname van het aantal banen ten opzichte van het voorgaande kwartaal bedroeg 21 duizend (gecorrigeerd voor seizoeninvloeden). Hiermee komt er voorlopig een einde aan de afvlakking van het banenverlies dat begin 2004 begon. In het vierde kwartaal daalde het aantal banen nog maar met 9 duizend. Dat het verlies in het eerste kwartaal van 2005 relatief hoog uitpakt komt omdat er in het bedrijfsleven een relatief groot banenverlies was (16 duizend) en er voor het eerst ook in de niet-commerciële dienstverlening een verlies was. Bij het openbaar bestuur was er een banenverlies van 5 duizend en de werkgelegenheid in de zorg groeide niet verder.

Verdere banengroei zakelijke dienstverlening

Het banenverlies in het bedrijfsleven kwam vooral door de industrie, waar in het eerste kwartaal van 2005 (netto) 9 duizend banen verloren gingen. In het vierde kwartaal van

2004 bleef het verlies in de industrie beperkt tot 5 duizend banen.

In vrijwel alle commerciële bedrijfstakken was sprake van banenverlies. Uitzondering vormde de zakelijke dienstverlening, waar voor het tweede achtereenvolgende kwartaal het aantal banen is toegenomen. Het aantal banen steeg hier ten opzichte van een kwartaal eerder met 10 duizend (gecorrigeerd voor seizoeninvloeden). In het vierde kwartaal van 2004 groeide het aantal banen hier al met 7 duizend. De groei is vooral te danken aan een toename van het aantal uitzendkrachten.

Forse stijging aantal vacatures

Aan het einde van het eerste kwartaal van 2005 stonden er 154 duizend vacatures open. Dit waren er 33 duizend meer dan jaar eerder. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal steeg het aantal vacatures met 13 duizend (gecorrigeerd voor seizoeninvloeden). Het was het zesde kwartaal op rij waarin het aantal vacatures steeg. Het aantal vacatures is in vrijwel alle bedrijfstakken opgelopen, ook die binnen de niet-commerciële dienstverlening. Verreweg de grootste stijging vond, net als in de voorgaande kwartalen, plaats in de zakelijke dienstverlening. Hier waren 13 duizend vacatures meer dan een jaar eerder.

Door de toename van het aantal openstaande vacatures is de spanning op de arbeidsmarkt wat toegenomen. In het eerste kwartaal stonden op de duizend banen 23 vacatures open. Een jaar eerder lag dit aantal op 18 per duizend.

In het eerste kwartaal van 2005 ontstonden 217 duizend vacatures. Dit waren er 39 duizend meer dan in het eerste kwartaal van 2004. De groei van het aantal ontstane vacatures was veel hoger dan in het voorgaande kwartaal. In het eerste kwartaal van 2005 werden 183 duizend vacatu-

Staat 10
Arbeidsvolume en beloning van werknemers naar bedrijfstakken

	Arbeidsvolume van werknemers					Beloning van werknemers						
	2004	2004				2005	2004	2004				2005
		I	II	III	IV	I	I	II	III	IV	I	
<i>% mutaties t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar</i>												
BEDRIJFSTAKKEN (SBI 1993)												
Landbouw, bosbouw en visserij	-1,1	-2,4	-2,0	-1,9	2,1	-3,7	2,4	1,9	2,2	2,1	3,4	-4,0
Delfstoffenwinning	1,5	0,1	2,2	2,1	1,9	1,0	4,3	3,2	5,2	4,6	4,0	8,0
Industrie	-4,2	-4,4	-4,5	-4,3	-3,3	-3,2	-0,4	-0,7	-0,7	-0,4	0,2	0,6
Energie- en waterleidingbedrijven	-2,1	-5,0	-4,7	-1,8	2,9	-1,4	0,7	-1,7	-1,2	1,5	4,5	0,7
Bouwnijverheid	-6,2	-6,2	-6,6	-6,3	-5,6	-4,7	-1,6	1,0	-2,3	-2,3	-2,3	-0,6
Handel, horeca en reparatie	-1,9	-1,8	-1,9	-1,8	-2,1	-1,8	1,0	1,2	1,0	1,0	0,8	1,4
Vervoer, opslag en communicatie	-2,9	-3,1	-3,0	-2,9	-2,5	-2,2	0,5	0,0	0,4	0,4	1,0	0,3
Financiële en zakelijke dienstverlening	-1,1	-2,3	-1,6	-0,4	0,0	0,4	2,2	1,2	1,9	2,5	3,2	2,5
Overheid	-1,4	-0,9	-0,9	-1,5	-2,1	-1,5	2,3	2,9	2,7	1,9	1,6	1,8
Zorg en overige dienstverlening	1,3	1,5	1,7	1,2	0,9	1,0	3,8	4,2	4,2	3,6	3,4	3,9
Totaal	-1,8	-2,0	-1,9	-1,7	-1,5	-1,3	1,5	1,5	1,4	1,4	1,7	1,7

res vervuld. Dit waren er 32 duizend meer dan een jaar eerder. De groei van het aantal vervulde vacatures was iets hoger dan in het voorgaande kwartaal, maar bleef achter bij die van het aantal dat ontstond.

Werkloosheid licht gestegen

De werkloosheid is in het eerste kwartaal van 2005 licht opgelopen. Er waren 17 duizend werklozen meer dan een jaar eerder. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal was er een stijging van 4 duizend (gecorrigeerd voor seizoeninvloeden). In het eerste kwartaal van 2005 waren er gemiddeld 518 duizend werklozen. Dit is 7,1 procent van de beroepsbevolking.

De afvlakkende stijging van de werkloosheid hangt meer samen met de ontwikkeling van de beroepsbevolking dan met die van de werkgelegenheid. In het eerste kwartaal van 2005 nam de beroepsbevolking af met 25 duizend ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Tot 2002 groeide de beroepsbevolking jaarlijks met meer dan 100 duizend personen. Hierna is de groei afgevlakt en nu is er zelfs sprake van een krimp. Dit heeft gedeeltelijk demografische oorzaken. Er is minder immigratie en meer emigratie, en daarnaast wordt de vergrijzing zichtbaar in de bevolkingsopbouw. De potentiële beroepsbevolking (15–64-jarigen) groeide in het eerste kwartaal nog maar met 2 duizend. Een andere oorzaak voor de krimp van de beroepsbevolking is terugtrekking van de arbeidsmarkt onder jongeren. Onder jongeren lijkt zich de afgelopen jaren een trend van ontmoediging af te tekenen.

Er waren in het eerste kwartaal van 2005 vrijwel evenveel werkloze mannen als een jaar eerder. In het vierde kwartaal

van 2004 steeg het aantal werkloze mannen nog met 24 duizend. Het aantal werkloze vrouwen steeg in het eerste kwartaal met 15 duizend. Deze toename is lager dan in het vierde kwartaal. Van het mannelijke deel van de beroepsbevolking was in het eerste kwartaal 6,2 procent werkloos, van het vrouwelijke deel 8,2 procent.

De mannelijke beroepsbevolking is in een jaar tijd afgenomen met 38 duizend. De vrouwelijke groeide daarentegen met 41 duizend. De terugtrekking van de arbeidsmarkt door mannen gaat samen met een sterker verlies aan werkgelegenheid. Het aantal banen dat door mannen wordt bezet nam in een jaar tijd af met 72 duizend, het aantal banen dat door vrouwen wordt bezet met slechts 3 duizend.

De toename van het aantal werklozen komt geheel op conto van 25-plussers. Het aantal werklozen van middelbare leeftijd (25–44 jaar) nam toe met 10 duizend, het aantal oudere werklozen (45–64 jaar) met 11 duizend. Het aantal werkloze jongeren (15–24 jaar) daalde in een jaar tijd met 5 duizend. De daling komt door terugtrekking van de arbeidsmarkt.

Loonkostenstijging verder afgevlakt

De loonkosten per arbeidsjaar stegen in het eerste kwartaal van 2005 met 3,0 procent ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder. Hiermee blijft de loonkostenstijging afvlakken. In de periode 2000–2002 waren stijgingen van meer dan 4 procent gebruikelijk. De tempering van de loonkostenstijging, die in 2003 inzette, is het gevolg van loonmatiging.

6. Internationaal

De economische groei in Europa en Japan is in het eerste kwartaal van 2005 duidelijk afgezwakt. In 2004 groeiden de Europese en Japanse economie nog met ongeveer 2,5 procent, in het eerste kwartaal is dat duidelijk minder. De lagere economische groei van de EU-25 ging gepaard met een terugvallende exportgroei. Opvallend is dat tegelijkertijd de groei van de investeringen wel verder toenam. De inflatie en werkloosheid van de EU-25 bleven in het eerste kwartaal stabiel.

Herstel Europese economie vlakt alweer af

De groei van de Europese economie, die in de tweede helft van 2004 aantrok, leek in het eerste kwartaal van 2005 alweer af te vlakken. De economische groei kwam uit op 1,7 procent, tegenover 2,4 procent in 2004. Ook in Japan was de economische ontwikkeling in het eerste kwartaal tegenvallend. In de VS ligt het groeitempo daarentegen nog steeds een stuk hoger dan in Europa. Duitsland en Nederland behoren qua economische groei al enkele jaren tot de zwakke broeders van Europa. Ook in het eerste kwartaal deden beide landen het duidelijk slechter dan het Europees gemiddelde. In Duitsland was sprake van een nulgroei. In de tweede helft van 2004 groeide de Duitse economie nog met 1,3 procent. In Nederland was de teruggang van de economie nog opvallender. Na een economische groei van 2,2 procent in het tweede halfjaar kromp het BBP-volume in het eerste kwartaal van 2005 met 0,5 procent. Deze ontwikkeling werd veroorzaakt door een teruglopende exportgroei, in combinatie met dalende investeringen en een lagere huishoudensconsumptie.

Economie VS blijft fors groeien

In 2004 waren de VS en Japan (samen met onder andere China) de trekkers van de wereldeconomie. De periode

van hoge economische groei houdt in de VS ook in het eerste kwartaal aan met een groei van 3,7 procent. De economische situatie in Japan is echter in de afgelopen kwartalen verslechterd. De economische groei kwam in het eerste kwartaal uit op 1,3 procent, ongeveer de helft van de groei over heel 2004.

Groei Duitse export boven EU-gemiddelde

Het herstel van de Europese economie gaat meestal gepaard met het aantrekken van de export. Deze ontwikkeling was de afgelopen kwartalen duidelijk waar te nemen. Over heel 2004 groeide de export van de EU-25 met ruim 6 procent. In het eerste kwartaal van 2005 ligt het groeitempo van de export met ruim 3 procent echter een stuk lager, evenals de economische groei. Binnen de Europese Unie doet de Duitse export het al enige tijd erg goed. Ook in het eerste kwartaal ligt de Duitse exportgroei met 4,6 procent duidelijk boven het Europees gemiddelde. Ten opzichte van vorig jaar is echter een duidelijke groeivertraging zichtbaar. In Nederland is sprake van een soortgelijke situatie. Weliswaar lag de Nederlandse exportgroei in het eerste kwartaal met 5,0 procent boven het gemiddelde van de EU-25. Vergeleken bij 2004 ligt de groei echter op een veel lager niveau. Met name in het tweede halfjaar van 2004 groeide de Nederlandse export fors met ruim 11 procent.

Explosieve groei Japanse export voorbij

De Japanse export heeft de laatste twee jaar een verbaazingwekkende ontwikkeling doorgemaakt. Door een aanhoudend hoge vraag uit het verre oosten (met name China) en de VS kon de Japanse export lange tijd volop groeien. In het eerste kwartaal groeide de Japanse export met 5 procent. Dit is een stuk minder dan de groei van de

Staat 11
Internationale economische gegevens: eerste kwartaal 2005

	Nederland	Duitsland	EU-25	Verenigde Staten ¹⁾	Japan
% mutatie t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar					
Bruto binnenlands product (marktprijzen)	-0,5	0,0	1,7	3,7	1,3
Consumptie door huishoudens incl. IZWh	-1,6	-0,8	1,5	3,6	0,8
Consumptie door de overheid	0,2	0,4	0,9	1,4	2,3
Bruto investeringen in vaste activa	-1,6	-4,1	3,8	7,7	-0,3
Export van goederen en diensten	5,0	4,6	3,2	5,9	5,0
Import van goederen en diensten	4,5	2,3	4,2	9,4	7,0
%					
HICP ²⁾	1,4	1,7	2,1	3,0	-0,2
Werkloosheidsgraad ³⁾	5,0	9,7	8,9	5,3	4,6

Bron: Eurostat, OESO, CBS

¹⁾ Seizoengecorrigeerde cijfers

²⁾ Voor VS en Japan is CPI gebruikt

³⁾ als percentage van de beroepsbevolking, OESO definitie

afgelopen tijd. In 2004 groeide de Japanse export bijvoorbeeld met bijna 15 procent. De relatief lage koers van de dollar draagt bij aan een forse groei van de Amerikaanse export. In het eerste kwartaal bedroeg de exportgroei 5,9 procent, exact evenveel als in het vierde kwartaal van 2004.

Investeringsgroei EU-25 trekt aan

De investeringen in vaste activa van de EU-25 zijn in het eerste kwartaal met bijna 4 procent gegroeid. De versnelling van de investeringsgroei is opvallend, omdat de groei van de Europese economie in het eerste kwartaal onder het niveau van de afgelopen kwartalen lag.

In Duitsland daalden de investeringen in vaste activa opnieuw in het eerste kwartaal. De teruggang was met ruim vier procent fors te noemen. In de laatste vier jaar is er maar één kwartaal geweest (het vierde kwartaal van 2003) waarin de Duitse investeringen in vaste activa zijn gestegen. In Nederland ging het, met name in 2004, weer redelijk met de investeringen in vaste activa. Na een lange periode van afnemende investeringen was er vanaf het vierde kwartaal van 2003 weer sprake van een stijging. In het eerste kwartaal van 2005 daalde het investeringsvolume echter weer, met 1,6 procent. Dit is vooral te wijten aan een sterke terugloop van de particuliere investeringen.

Investeringsvolume VS opnieuw fors omhoog

De aanhoudend hoge economische groei zorgt in de VS voor vraag naar extra productiecapaciteit, waardoor nieuwe investeringen nodig zijn. In de laatste zes kwartalen lag de groei van de Amerikaanse investeringen elk kwartaal rond of zelfs boven de 8 procent.

In Japan is de groei van zowel economie als export de laatste kwartalen sterk teruggelopen. Als gevolg daarvan nam het investeringsvolume af met 0,3 procent. Het is opvallend dat de Japanse investeringen in de afgelopen twee jaar zo relatief gematigd zijn gegroeid, terwijl de export met soms meer dan 15 procent per kwartaal toenam.

Stabiele groei huishoudensconsumptie EU-25

De consumptiegroei van huishoudens in de EU-25 ligt al sinds eind 2000 tussen de één en twee procent. Deze gematigde groei past in het algemene economische beeld van de EU-25 in deze periode. In het eerste kwartaal van 2005 groeide de particuliere consumptie van de EU-25 met 1,5 procent.

Een belangrijke oorzaak voor de achterblijvende economische ontwikkeling van Nederland en Duitsland is de zwakke huishoudensconsumptie. In Duitsland is er per saldo vanaf het begin van 2002 sprake van een nulgroei van de huishoudensconsumptie. Kwartalen met een lichte groei en kwartalen met een lichte krimp wisselen elkaar af. In het eerste kwartaal kromp de huishoudensconsumptie met 0,8 procent ten opzichte van een jaar eerder. Ook de

groei van de Nederlandse huishoudensconsumptie schommelt al geruime tijd rond het nulpunt. In het eerste kwartaal van 2005 waren de consumenten nog terughoudender, waardoor het consumptievolume met 1,6 procent kromp ten opzichte van een jaar eerder.

De huishoudensconsumptie neemt in de Amerikaanse economie een zeer belangrijke plaats in. Het aandeel van de huishoudensconsumptie in de totale economie is in de VS flink hoger dan in de EU-25 en in Nederland. In het derde kwartaal groeide de huishoudensconsumptie in de VS fors, met 3,6 procent.

In Japan leidde de verbeterende economische situatie met name in 2004 tot een stijging van de huishoudensconsumptie. Na jaren van economische malaise nam het vertrouwen in de Japanse economie weer toe. De groei van de huishoudensconsumptie in 2004 was de hoogste sinds 1996. In het laatste kwartaal van 2004 en het eerste van 2005 zwakte de economische groei in Japan echter sterk af. Tegelijkertijd werden ook de consumenten weer voorzichtiger. In het eerste kwartaal groeide de huishoudensconsumptie met 0,8 procent.

Nulgroei overheidsconsumptie Duitsland en Nederland

In het eerste kwartaal van 2005 is de overheidsconsumptie van de Europese Unie met 0,9 procent gegroeid. Daarmee zwakt de groei ten opzichte van 2004 af. Toen groeide de overheidsconsumptie in de landen van de EU-25 met 1,7 procent.

Duitsland en Nederland hebben de laatste twee jaar erg hun best gedaan om de overheidsfinanciën te verbeteren. Beide landen overschreden in 2003 de EMU-tekortnorm. Inmiddels zijn er verschillende maatregelen genomen om de uitgaven (consumptie) van de overheid terug te dringen. In Duitsland stegen de consumptieve uitgaven van de overheid in het eerste kwartalen van 2005 licht, na vier kwartalen van daling. In Nederland was het beeld in 2004 wat wisselend. Lichte dalingen in het eerste en derde kwartaal werden afgewisseld door bescheiden stijgingen in het tweede en vierde kwartaal. In het eerste kwartaal van 2005 ligt het niveau van de Nederlandse overheidsconsumptie nagenoeg op hetzelfde niveau als een jaar eerder.

In de VS is het groeitempo van de overheidsconsumptie de afgelopen jaren wat afgenomen. In 2003 bedroeg de groei nog bijna 3 procent. Een jaar later was de groei afgenomen tot bijna twee procent. In het eerste kwartaal van 2005 zette deze ontwikkeling door en groeide de Amerikaanse overheidsconsumptie met 1,4 procent. Mogelijk dat het oplopende begrotingstekort de regering in Washington dwingt om de uitgaven wat te matigen.

Japan kende gedurende een aantal jaren een sterke stijgende overheidsconsumptie. In 2003 leek hieraan een einde te komen, toen het volume van de overheidsconsumptie met slechts 1,2 procent groeide. De laatste kwartalen is de groei echter weer hoger. In het eerste kwartaal bedroeg de groei van de Japanse overheidsconsumptie 2,3 procent.

Inflatie EU–25 stabiel

De inflatie in de Europese Unie is in het eerste kwartaal licht gedaald tot 2,1 procent. De laatste drie kwartalen was het niveau van de geldontwaarding in de EU–25 stabiel net boven de 2 procent. In Duitsland daalde de inflatie in het eerste kwartaal licht. De geldontwaarding bedroeg 1,7 procent tegen 2,0 procent een kwartaal eerder.

In het eerste kwartaal is de Europees geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP) van Nederland gelijk gebleven. Hiermee ligt de geldontwaarding in Nederland een stuk lager dan het gemiddelde van de EU–25. De waarde van de HICP is 0,2 procent lager dan het consumentenprijsindexcijfer (CPI) voor Nederland. Het verschil tussen de beide indices bestaat onder andere uit de verschillende behandeling van consumptiegebonden belastingen, woonlasten en gezondheidszorg.

In de Verenigde Staten daalde de inflatie in het eerste kwartaal licht tot 3 procent. Hiermee kwam een einde aan een periode van vijf kwartalen waarin de inflatie opliep van 1,9 naar 3,4 procent. Oorzaak voor de stijging van de inflatie was een combinatie van sterke economische groei en stijgende olieprijsen. Japan kampt al sinds het vierde kwartaal van 1998 met deflatie. In het eerste kwartaal was het consumentenprijscijfer 0,2 procent lager dan een jaar eerder.

Europese werkloosheid stabiel

De werkloosheid in de EU–25 (volgens de internationaal gehanteerde ILO-definitie) bleef in het eerste kwartaal stabiel op 8,9 procent. Binnen de EU blijft onder andere Duitsland het slecht doen. In het eerste kwartaal bedroeg de Duitse werkloosheid bijna 10 procent.

Het werkloosheidspercentage van Nederland (volgens de ILO-definitie) ligt nog steeds flink onder het gemiddelde van de EU. Omdat de Nederlandse werkloosheid nog wel stijgt (in het eerste kwartaal tot 5,0 procent) wordt het verschil wel minder.

In 2004 heeft de Amerikaanse arbeidsmarkt duidelijk geprofiteerd van de gunstige economische ontwikkeling in de VS. In het eerste kwartaal van 2005 stabiliseert de werkloosheid in de VS op ruim 5 procent. In Japan beginnen de gevolgen van de afzwakkende economie ook op de arbeidsmarkt zichtbaar te worden. In het eerste kwartaal liep de Japanse werkloosheid licht op tot 4,6 procent.

Uitkeringen sociale voorzieningen (in geld) 1,1 procent gestegen in 2004

Mark Vlemmings

In 2004 bedroegen de uitkeringen sociale voorzieningen (in geld) 10,9 miljard euro, 1,1 procent meer dan in 2003. De groei van deze uitkeringen was hiermee lager dan die van een jaar eerder. De stijgingen bij de drie grootste uitkeringen (de Wet Werk en Bijstand en de Algemene Kinderbijslagwet en Wajong) waren in 2004 relatief beperkt. Bij de studiebeurzen was er opnieuw sprake van een forse toename (12 procent). De uitkeringen voor de oorlogsslachtoffers '40-'45 bleven het afgelopen jaar gelijk.

Positie van de sociale uitkeringen in geld

In Europees verband moet Nederland regelmatig rapporteren over de ontvangen premies en de verstrekte uitkeringen in geld door de sector overheid. Dit is gebaseerd op voorschriften zoals beschreven in het Europese Systeem van rekeningen 1995 (ESR95). Een deel van deze cijfers heeft betrekking op de zogenaamde sociale voorzieningen. Het gaat in dit artikel alleen om de uitkeringen die in geld worden uitgekeerd. Sociale voorzieningen in natura (zoals individuele huursubsidies en rechtsbijstand) worden buiten beschouwing gelaten. Tabel 1 geeft een overzicht van de soorten sociale uitkeringen in geld en van de uitkeringen sociale voorzieningen die daaronder vallen. Dit artikel beschrijft de belangrijkste recente ontwikkelingen binnen de sociale voorzieningen in geld en laat ook zien wat er binnen het totaal aan sociale uitkeringen is veranderd qua niveau en structuur ten opzichte van 1993. Sociale uitkeringen kunnen worden verstrekt uit hoofde van wettelijke

sociale verzekeringsregelingen (zoals Algemene Ouderdomswet, Werkloosheidswet en Wet Arbeidsongeschiktheid). Hierbij vindt financiering plaats via verplichte premiebetalingen. De uitkeringen sociale voorzieningen worden bekostigd uit algemene middelen (belastingopbrengsten).

Groei uitkeringen sociale voorzieningen (in geld) 1,1 procent

In 2004 zijn de uitkeringen sociale voorzieningen (in geld) met 0,1 miljard euro gestegen tot 10,9 miljard euro. Dit komt neer op een groei van 1,1 procent. In het jaar ervoor bedroeg de groei 4,3 procent.

De uitkeringen voor bijstand vormden de grootste post binnen de uitkeringen sociale voorzieningen. Hieraan werd 4,5 miljard euro uitgegeven. Het gaat dan om de uitkeringen voor algemene bijstand en voor inkomensvoorzieningen voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werklozen en zelfstandigen.

De uitkeringen in het kader van de Algemene Kinderbijslagwet bedroegen 3,2 miljard euro. Samen met de bijstand vormden zij in de afgelopen jaren ruim tweederde deel van de totale uitkeringen sociale voorzieningen. Met de Wajong-uitkeringen was het afgelopen jaar 1,3 miljard euro gemoeid, ruim 12 procent van het totaal.

Over een wat langere periode beschouwd blijkt dat in de jaren negentig het aandeel van bijstandsuitkeringen en studiebeurzen in het uitgavetotaal is gedaald. Dit hangt vooral

Tabel 1
Sociale uitkeringen in geld

Soorten uitkeringen	Kenmerken	Belangrijkste regelingen
Uitkeringen wettelijke sociale verzekering	voor iedereen gefinancierd door verplichte premiebetalingen ingesteld door en onder toezicht van de overheid	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) Algemene Ouderdomswet (AOW) Werkloosheidswet (WW)
Uitkeringen sociale voorzieningen	voor iedereen gefinancierd uit o.a. belastingopbrengsten van de overheid ingesteld door en onder toezicht van de overheid	Wet Werk en Bijstand (WWB) Algemene Kinderbijslagwet (AKW) Studiebeurzen
Pensioenuitkeringen	alleen voor werknemers gefinancierd door verplichte premiebetalingen ingesteld door werkgevers	Bedrijfspensioenfondsen Ondernemingspensioenfondsen Levensverzekeringen
Overige particuliere sociale uitkeringen	alleen voor werknemers gefinancierd door verplichte premiebetalingen ingesteld door werkgevers	Ziektekostenvoorzieningen voor ambtenaren
Sociale uitkeringen rechtstreeks door werkgevers	alleen voor werknemers gefinancierd uit algemene middelen van de werkgevers ingesteld door werkgevers	Doorbetaling bij ziekte Wachtgeld voormalig overheidspersoneel
Sociale uitkeringen door het buitenland	—	Voornamelijk grensarbeid

samen met de instelling van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen Jonggehandicapten (Wajong) in 1998. Daarnaast is sprake geweest van ingrepen in de bijstand (onder andere in 1996 met de instelling van een sollicitatieplicht) waardoor deze uitgaven ook in absolute zin zijn gedaald. De ontwikkeling van de studiebeurzen werd bepaald door wijzigingen in het stelsel van studiefinanciering. Het gedeelte van de studiefinanciering dat als sociale voorziening in geld wordt beschouwd is hierdoor afgenomen.

Beperkte groei uitkeringen bijstand en kinderbijslag

In 2004 is het totale bedrag aan bijstand met slechts 2 miljoen euro toegenomen. De sterk verminderde groei hangt samen met de lage toename van het aantal personen dat een bijstandsuitkering heeft ontvangen.

De algemene bijstand vormt van oudsher de belangrijkste component van de bijstandsuitkeringen. Gemeenten kregen tot en met 2003 het grootste gedeelte van de uitgekeerde algemene bijstand op declaratiebasis vergoed door het Rijk. Met de invoering van de Wet Werk en Bijstand per 1 januari 2004 is deze bekostigingssystematiek gewijzigd. Gemeenten ontvangen jaarlijks een vastgesteld budget. Budgetoverschrijdingen kunnen echter niet meer gedecla-

reerd worden bij het Rijk. Tegenvallers moeten gemeenten voortaan uit andere middelen financieren. Hiertegenover staat dat zij meevallers voor andere doeleinden dan bijstand mogen aanwenden. Het is nog onduidelijk in hoeverre de lager dan verwachte groei van het aantal bijstandsuitkeringen samenhangt met de invoering van de nieuwe bekostigingssystematiek.

De uitkeringen uit hoofde van de Algemene Kinderbijslagwet zijn in 2004 met 0,8 procent gestegen. Deze toename bleef fors achter bij de gemiddelde groei in de drie voorafgaande jaren (3,2 procent). Deze ontwikkeling is vooral het gevolg van enkele beleidsmaatregelen. De halfjaarlijkse aanpassing van de kinderbijslag gebeurt aan de hand van de ontwikkeling van het minimumloon. Het kabinet heeft besloten het minimumloon in 2004 (en 2005) te bevriezen. Daarnaast krijgen ouders per 1 januari 2004 niet langer de extra verhoging van de kinderbijslag voor hun eerste kind.

Sterke stijging betalingen aan studiebeurzen in 2003 en 2004

De uitgaven voor studiebeurzen (met uitzondering van de prestatiebeurs) zijn in 2004 met 0,1 miljard euro toegenomen tot 0,8 miljard, een stijging van ruim 12 procent. De

Tabel 2
Uitkeringen sociale voorzieningen in geld ¹⁾

	1993	2001	2002	2003	2004
<i>in miljoenen euro's</i>					
Wet Werk en Bijstand, IOAW & IOAZ ²⁾	4 932	4 174	4 299	4 526	4 528
Algemene Kinderbijslagwet	3 090	3 001	3 118	3 199	3 225
Wajong	0	1 132	1 135	1 283	1 322
Studiebeurzen	1 511	728	672	755	849
Uitkeringen oorlogsslachtoffers '40-'45	372	368	386	383	384
Toeslagenwet	245	274	287	303	289
Premies koopwoningen	331	61	51	41	35
Overige uitkeringen	371	386	396	303	284
Totaal	10 852	10 124	10 344	10 793	10 916
<i>% van de totale uitkeringen</i>					
Wet Werk en Bijstand, IOAW & IOAZ ²⁾	45	41	42	42	41
Algemene Kinderbijslagwet	28	30	30	30	30
Wajong	0	11	11	12	12
Studiebeurzen	14	7	6	7	8
Uitkeringen oorlogsslachtoffers '40-'45	3	4	4	4	4
Toeslagenwet	2	3	3	3	3
Premies koopwoningen	3	1	0	0	0
Overige uitkeringen	3	4	4	3	3
<i>% mutaties t.o.v. vorig jaar</i>					
Wet Werk en Bijstand, IOAW & IOAZ ²⁾		0	3	5	0
Algemene Kinderbijslagwet		3	4	3	1
Wajong		11	0	13	3
Studiebeurzen		-5	-8	12	12
Uitkeringen oorlogsslachtoffers '40-'45		-3	5	-1	0
Toeslagenwet		-5	5	6	-5
Premies koopwoningen		-27	-16	-20	-15
Overige uitkeringen		15	3	-23	-6
Totaal		2	2	4	1

¹⁾ De cijfers komen uit de publicatie Nationale rekeningen. De cijfers over 2001 t/m 2004 zijn gereviseerde cijfers; de cijfers over 1993 zijn van vóór de revisie. Deze cijfers wijken conceptueel niet af van de cijfers na revisie.

²⁾ Sinds 1 januari 2004 bestaat de Wet Werk en Bijstand. Deze vervangt onder andere de Algemene Bijstandswet

overheid verstrekt aan iedere student een basisbedrag, de zogenaamde prestatiebeurs. De beurs is in eerste instantie een lening. Wanneer de student de studie tijdig afrondt, zet de overheid de lening om in een gift. Alleen het bedrag van de 'omgezette' beurs wordt tot de uitkeringen sociale voorzieningen (in geld) gerekend. In 2003 namen de studiebeurzen ook al sterk toe (bijna 12 procent). De meer dan gemiddelde stijgingen in de afgelopen twee jaar hangen samen met de toename van het aantal studenten.

Ontwikkeling bij de andere uitkeringen

Het bedrag aan Wajong-uitkeringen is licht gestegen door een toename van het aantal Wajong-gerechtigden. De uitkeringen in het kader van de regeling Oorlogsslachtoffers '40-'45 liggen al een aantal jaren op vrijwel hetzelfde niveau ondanks een licht teruglopend aantal mensen dat hierop nog recht heeft. De totale premies koopwoningen nemen al jarenlang af. De afgelopen jaren heeft een zeer beperkt aantal huishoudens een premie gekregen door het steeds geringer wordende aanbod van huizen dat onder de gestelde maximale koopprijsgrens ligt. Het Rijk overweegt deze wet daarom af te schaffen.

De uitgaven die samenhangen met de categorie 'overige uitkeringen' zijn met 6 procent afgenomen. Deze daling is veroorzaakt door uiteenlopende ontwikkelingen. Door een verdere daling in het aantal asielzoekers zijn de uitgaven voor de inkomensvoorziening van asielzoekers ook het afgelopen jaar afgenomen. Hiertegenover stond een kleinere stijging van de uitgaven door de instelling van de Tegemoetkomingregeling Buitengewone Uitgaven per 1 januari 2004. Deze nieuwe regeling beoogt belastingplichtigen met buitengewone zorguitgaven, die geen of slechts gedeeltelijk voordeel hebben van de aftrek van buitengewone uitgaven, een tegemoetkoming te bieden. In 2004 is in dat kader 34 miljoen euro verstrekt aan gehandicapten en chronisch zieken.

Stijgend aandeel pensioenuitkeringen

Uitkeringen sociale voorzieningen (zoals beschreven in dit artikel) maken deel uit van de sociale uitkeringen in geld. Het aandeel van de voorzieningen in het totaal van uitkeringen in geld neemt af. Tabel 3 geeft een overzicht van de onderdelen van de sociale uitkeringen in geld. Deze tabel toont wat er in vergelijking met 1993 is veranderd in niveau en samenstelling ervan. De totale uitgaven aan sociale uitkeringen namen toe van 64 miljard euro in 1993 naar 86 miljard euro in 2004.

Deze uitkomsten worden in belangrijke mate bepaald door de vergrijzing in Nederland. Zo verdubbelde het totale bedrag aan pensioenuitkeringen in deze periode bijna, van 12 naar 23 miljard euro. Ook de uitkeringen wettelijke sociale verzekeringen zijn gestegen (in de periode 2001-2003 met 5 miljard euro) doordat meer werd uitgegeven aan de Algemene Ouderdomswet. Hoewel ook de uitgaven sociale voorzieningen in de jaren vanaf 2001 toenamen, was de stijging minder groot dan bij de meeste andere categorieën. Het aandeel van deze uitgaven lag daardoor in 2004 op 13 procent, terwijl dat in 1993 nog 17 procent was.

De tabel maakt nog andere verschuivingen zichtbaar. Deze komen voort uit de veranderingen in de wet- en regelgeving voor de sociale zekerheid, vooral in de jaren negentig. Zo werd in 1997 de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet afgeschaft en opgevolgd door de nieuwe Wet Arbeidsongeschiktheid (inclusief zelfstandigen) en de reeds besproken Wajong. Dit zorgde voor (beperkte) verschuiving van de uitkeringen 'wettelijke sociale verzekering' naar 'uitkeringen sociale voorzieningen'. Voorts werd de Ziektewet in 1994 gewijzigd waardoor werkgevers de eerste twee of zes weken van het verzuim zelf moesten financieren. Nadat de Ziektewet in 1996 helemaal geprivatiseerd werd, ging de periode naar 52 weken. Hierdoor verschoof een fors deel van de Ziektewetuitgaven van de wettelijke sociale verzekeringen naar de 'sociale uitkeringen rechtstreeks door werkgevers'.

Tabel 3
Sociale uitkeringen in geld ^{1) 2)}

	1993	2001	2002	2003	2004
in miljarden euro's					
Uitkeringen wettelijke sociale verzekering	34,4	35,0	36,9	39,5	40,4
Uitkeringen sociale voorzieningen	10,8	10,1	10,3	10,8	10,9
Pensioenuitkeringen	12,1	20,9	22,8	22,1	23,3
Overige particuliere sociale uitkeringen	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5
Sociale uitkeringen rechtstreeks door werkgevers	5,6	10,1	10,2	9,8	10,0
Sociale uitkeringen door het buitenland	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal	63,8	77,4	81,7	83,8	86,3
% van de totale uitkeringen					
Uitkeringen wettelijke sociale verzekering	54	45	45	47	47
Uitkeringen sociale voorzieningen	17	13	13	13	13
Pensioenuitkeringen	19	27	28	26	27
Overige particuliere sociale uitkeringen	1	1	2	2	2
Sociale uitkeringen rechtstreeks door werkgevers	9	13	12	12	12
Sociale uitkeringen door het buitenland	0	0	0	0	0

¹⁾ De cijfers komen uit de publicatie Nationale rekeningen.

²⁾ De cijfers over 2001 t/m 2004 zijn gereviseerde cijfers; de cijfers over 1993 zijn van vóór de revisie. Deze cijfers wijken conceptueel niet af van de cijfers na revisie.

Tabellen

De tabellen in deze publicatie bestaan ieder uit meerdere delen. De omschrijvingen zijn per deel afwisselend in het Nederlands en in het Engels afgedrukt.

1. Goederen- en dienstentotalen
 - 1.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 1.1.2 Volumemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 1.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 1.2.2 Waardemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 1.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
 - 1.3.2 Waarden, gecorrigeerde reeks
2. Bruto binnenlands product naar bedrijfstakken
 - 2.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 2.1.2 Volumemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 2.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 2.2.2 Waardemutaties, gecorrigeerde reeks
 - 2.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
 - 2.3.2 Waarden, gecorrigeerde reeks
3. Beloning van werknemers en andere inkomensbestanddelen van het binnenlands product
 - 3.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 3.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
 - 3.4.1 Banen en arbeidsvolume werknemers
4. Consumptieve bestedingen
 - 4.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 4.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 4.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
5. Investerings in vaste activa (bruto)
 - 5.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 5.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 5.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
6. Invoer van goederen en diensten
 - 6.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 6.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 6.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks
7. Uitvoer van goederen en diensten
 - 7.1.1 Volumemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 7.2.1 Waardemutaties, oorspronkelijke reeks
 - 7.3.1 Waarden, oorspronkelijke reeks

Tables

The tables in this publication each consist of several parts. The descriptions are alternatingly either in English or in Dutch.

1. Supply and disposition of goods and services
 - 1.1.1 Volume changes, original series
 - 1.1.2 Volume changes, final adjusted series
 - 1.2.1 Value changes, original series
 - 1.2.2 Value changes, final adjusted series
 - 1.3.1 Values, original series
 - 1.3.2 Values, final adjusted series
2. Gross domestic product by kind of economic activity
 - 2.1.1 Volume changes, original series
 - 2.1.2 Volume changes, adjusted series
 - 2.2.1 Value changes, original series
 - 2.2.2 Value changes, adjusted series
 - 2.3.1 Values, original series
 - 2.3.2 Values, adjusted series
3. Compensation of employees and other income components of domestic product
 - 3.2.1 Value changes, original series
 - 3.3.1 Values, original series
 - 3.4.1 Jobs and labour input of employees
4. Final consumption
 - 4.1.1 Volume changes, original series
 - 4.2.1 Value changes, original series
 - 4.3.1 Values, original series
5. Fixed capital formation (gross)
 - 5.1.1 Volume changes, original series
 - 5.2.1 Value changes, original series
 - 5.3.1 Values, original series
6. Imports of goods and services
 - 6.1.1 Volume changes, original series
 - 6.2.1 Value changes, original series
 - 6.3.1 Values, original series
7. Exports of goods and services
 - 7.1.1 Volume changes, original series
 - 7.2.1 Value changes, original series
 - 7.3.1 Values, original series

Tabel / Table 1.1.1
Goederen- en dienstentotalen, oorspronkelijke reeks (volumemutaties)
Supply and disposition of goods and services, original series (volume changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
1 Bruto binnenlands product (marktprijzen)	-0,1	1,7	0,4	-0,7	-0,5	0,2	1,1	1,4	2,0	2,4	-0,5
2 Invoer van goederen en diensten	2,0	7,8	2,4	1,0	0,7	3,8	3,0	7,4	8,8	12,0	4,5
3 (1+2) Beschikbaar voor finale bestedingen (bruto)	0,6	3,9	1,1	-0,1	0,0	1,6	1,8	3,5	4,5	5,8	1,4
Consumptie											
4 door huishoudens incl. IZWh	-0,7	0,0	0,4	-0,6	-1,3	-1,3	-0,3	-0,2	0,3	0,2	-1,6
5 door de overheid	2,4	0,0	2,6	1,6	2,0	3,3	-0,5	0,7	-0,9	0,4	0,2
Bruto investeringen in vaste activa											
6 door bedrijven	-3,7	4,9	-7,4	-5,2	-3,7	1,8	7,0	4,2	4,1	4,2	-1,4
7 door de overheid	-2,8	-6,2	-4,4	-3,7	-2,2	-1,0	-3,5	-8,6	-9,1	-3,4	-2,9
8 Veranderingen in voorraden ¹⁾
9 (4 t/m 8) Nationale finale bestedingen (bruto)	-0,3	0,8	-0,2	-0,7	-0,7	0,5	1,0	0,3	0,6	1,4	-1,2
10 Uitvoer van goederen en diensten	2,0	8,5	3,0	0,8	1,0	3,2	2,8	8,5	10,2	12,3	5,0
11 (9+10) Totale finale bestedingen (bruto)	0,6	3,9	1,1	-0,1	0,0	1,6	1,8	3,5	4,5	5,8	1,4

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Table / Tabel 1.1.2
Supply and disposition of goods and services, final adjusted series (volume changes)
Goederen- en dienstentotalen, gecorrigeerde reeks (volumemutaties)

	Changes on previous year		Changes on previous quarter								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
1 Gross domestic product (market prices)	-0,1	1,7	0,2	-0,4	0,1	0,5	0,9	0,4	0,5	0,0	-0,8
2 Imports of goods and services	2,0	7,8	1,5	-0,3	0,7	1,7	1,2	3,7	2,0	4,4	-5,1
3 (1+2) Disposable for final expenditure (gross)	0,6	3,9	0,7	-0,4	0,3	1,0	1,0	1,7	1,1	1,8	-2,6
Consumption											
4 by households incl. NPISH	-0,7	0,0	-0,3	-0,7	-0,5	-0,1	0,9	-0,4	0,0	-0,3	-0,9
5 by general government	2,4	0,0	1,4	0,0	1,1	0,3	-1,3	0,5	-0,2	1,0	-0,9
Gross fixed capital formation											
6 by enterprises	-3,7	4,9	-0,3	0,4	0,3	1,4	4,5	-1,9	0,2	1,5	-1,2
7 by general government	-2,8	-6,2	0,4	-1,4	-1,3	-0,8	-2,0	-5,2	1,9	1,0	-1,3
8 Changes in inventories ¹⁾
9 (4 to 8) National final expenditure (gross)	-0,3	0,8	0,1	-0,1	-0,2	0,7	0,5	-0,3	0,1	0,6	-1,0
10 Exports of goods and services	2,0	8,5	1,5	-0,9	0,9	1,4	1,7	4,3	2,4	3,2	-4,5
11 (9+10) Total final expenditure (gross)	0,6	3,9	0,7	-0,4	0,3	1,0	1,0	1,7	1,1	1,8	-2,6

¹⁾ Including acquisitions less disposals of valuables.

Tabel / Table 1.2.1

Goederen- en dienstentotalen, oorspronkelijke reeks (waardemutaties)
Supply and disposition of goods and services, original series (value changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
1 Bruto binnenlands product (marktprijzen)	2,4	2,6	3,2	2,8	1,3	2,2	2,1	2,3	2,4	3,5	1,1
2 Invoer van goederen en diensten	0,1	9,1	2,0	-1,6	-1,4	1,2	1,1	9,4	11,8	13,9	6,8
3 (1+2) Beschikbaar voor finale bestedingen (bruto)	1,5	4,9	2,8	1,2	0,3	1,8	1,7	4,8	5,8	7,2	3,2
Consumptie											
4 door huishoudens incl. IZWh	1,5	1,1	3,0	1,5	0,8	0,7	0,8	1,1	1,3	1,1	-0,2
5 door de overheid	5,2	2,1	4,7	7,7	3,3	5,1	1,6	2,7	0,9	3,2	2,0
Bruto investeringen in vaste activa											
6 door bedrijven	-2,3	6,4	-5,7	-3,8	-2,7	3,0	8,7	6,3	5,6	5,0	-1,0
7 door de overheid	-2,0	-5,5	-3,5	-3,0	-1,7	-0,1	-2,7	-7,5	-8,2	-3,4	-2,5
8 Veranderingen in voorraden ¹⁾
9 (4 t/m 8) Nationale finale bestedingen (bruto)	1,9	2,2	2,0	2,4	0,9	2,4	2,4	1,9	1,8	2,7	0,0
10 Uitvoer van goederen en diensten	1,0	8,9	4,0	-0,6	-0,5	1,1	0,7	9,3	11,7	13,8	7,8
11 (9+10) Totale finale bestedingen (bruto)	1,5	4,9	2,8	1,2	0,3	1,8	1,7	4,8	5,8	7,2	3,2

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Table / Tabel 1.2.2

Supply and disposition of goods and services, final adjusted series (value changes)
Goederen- en dienstentotalen, gecorrigeerde reeks (waardemutaties)

	Changes on previous year		Changes on previous quarter								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
1 Gross domestic product (market prices)	2,4	2,6	0,7	0,3	0,3	0,8	0,7	0,8	0,5	0,6	-0,1
2 Imports of goods and services	0,1	9,1	1,2	-2,3	0,4	1,8	1,5	5,4	2,7	3,5	-4,5
3 (1+2) Disposable for final expenditure (gross)	1,5	4,9	0,9	-0,7	0,3	1,2	1,0	2,5	1,3	1,7	-1,8
Consumption											
4 by households incl. NPISH	1,5	1,1	0,2	-0,3	0,2	0,4	0,4	0,1	0,3	0,2	-0,7
5 by general government	5,2	2,1	1,4	1,8	0,4	0,6	-0,3	1,2	0,1	1,5	-0,1
Gross fixed capital formation											
6 by enterprises	-2,3	6,4	0,5	0,4	0,4	1,9	5,5	-1,6	0,0	1,3	-0,8
7 by general government	-2,0	-5,5	-1,2	-0,8	1,2	-1,1	-2,7	-4,6	0,2	4,0	-1,5
8 Changes in inventories ¹⁾
9 (4 to 8) National final expenditure (gross)	1,9	2,2	0,3	1,1	-0,2	1,0	0,5	1,0	-0,1	0,6	-0,6
10 Exports of goods and services	1,0	8,9	1,8	-3,2	1,1	1,3	1,7	4,7	3,4	3,3	-3,4
11 (9+10) Total final expenditure (gross)	1,5	4,9	0,9	-0,7	0,3	1,2	1,0	2,5	1,3	1,7	-1,8

¹⁾ Including acquisitions less disposals of valuables.

Tabel / Table 1.3.1
Goederen- en dienstentotalen, oorspronkelijke reeks
Supply and disposition of goods and services, original series

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>mld euro</i>											
1 Bruto binnenlands product (marktprijzen)	476,3	488,6	117,4	121,2	114,9	122,9	119,9	124,0	117,6	127,2	121,2
2 Invoer van goederen en diensten	268,3	292,6	67,5	65,4	66,1	69,3	68,2	71,6	73,9	78,9	72,9
3 (1+2) Beschikbaar voor finale bestedingen (bruto)	744,6	781,3	184,9	186,6	181,0	192,2	188,1	195,6	191,5	206,1	194,1
Consumptie											
4 door huishoudens incl. IZWh	236,5	239,2	58,6	59,4	59,2	59,3	59,1	60,1	60,0	60,0	59,0
5 door de overheid	116,0	118,5	27,2	31,2	27,6	30,1	27,6	32,0	27,8	31,1	28,2
Bruto investeringen in vaste activa											
6 door bedrijven	74,7	79,4	18,6	19,8	16,5	19,7	20,2	21,0	17,5	20,7	20,0
7 door de overheid	16,1	15,2	3,7	4,0	4,0	4,4	3,6	3,7	3,7	4,2	3,5
8 Veranderingen in voorraden ¹⁾	-0,1	0,8	0,4	-1,2	0,2	0,5	0,6	-1,5	0,6	1,1	0,4
9 (4 t/m 8) Nationale finale bestedingen (bruto)	443,2	453,1	108,4	113,2	107,6	114,1	111,0	115,4	109,6	117,2	111,0
10 Uitvoer van goederen en diensten	301,4	328,1	76,5	73,4	73,4	78,1	77,1	80,2	82,0	88,9	83,1
11 (9+10) Totale finale bestedingen (bruto)	744,6	781,3	184,9	186,6	181,0	192,2	188,1	195,6	191,5	206,1	194,1

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Table / Tabel 1.3.2
Supply and disposition of goods and services, final adjusted series
Goederen- en dienstentotalen, gecorrigeerde reeks

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>bln euro</i>											
1 Gross domestic product (market prices)	476,3	488,6	118,4	118,8	119,1	120,1	120,9	121,9	122,6	123,3	123,2
2 Imports of goods and services	268,3	292,6	67,8	66,2	66,5	67,7	68,7	72,5	74,4	77,0	73,6
3 (1+2) Disposable for final expenditure (gross)	744,6	781,3	186,3	185,0	185,6	187,8	189,6	194,4	196,9	200,3	196,7
Consumption											
4 by households incl. NPISH	236,5	239,2	59,1	59,0	59,1	59,4	59,6	59,7	59,9	60,0	59,5
5 by general government	116,0	118,5	28,5	29,0	29,2	29,3	29,2	29,6	29,6	30,1	30,0
Gross fixed capital formation											
6 by enterprises	74,7	79,4	18,5	18,6	18,6	19,0	20,0	19,7	19,7	20,0	19,8
7 by general government	16,1	15,2	4,0	4,0	4,1	4,0	3,9	3,7	3,7	3,9	3,8
8 Changes in inventories ¹⁾	-0,1	0,8	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	-0,2	0,3	0,6	-0,1
9 (4 to 8) National final expenditure (gross)	443,2	453,1	109,8	111,0	110,7	111,8	112,4	113,5	113,3	114,0	113,3
10 Exports of goods and services	301,4	328,1	76,5	74,1	74,9	75,9	77,2	80,9	83,6	86,4	83,4
11 (9+10) Total final expenditure (gross)	744,6	781,3	186,3	185,0	185,6	187,8	189,6	194,4	196,9	200,3	196,7

¹⁾ Including acquisitions less disposals of valuables.

Tabel / Table 2.1.1
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, oorspronkelijke reeks (volumemutaties)
Gross value added by kind of economic activity, original series (volume changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
BEDRIJFSTAKKEN											
Landbouw, bosbouw en visserij	4,0	4,9	4,3	10,4	-5,0	8,1	6,1	0,3	6,2	6,8	2,1
Delfstoffenwinning	-4,0	10,9	8,0	-17,8	-17,5	-0,5	4,7	19,1	28,0	6,2	-6,9
Industrie	-1,6	1,2	-1,0	-3,4	-0,8	-1,1	1,3	1,5	1,1	0,9	-1,9
Voedings- en genotmiddelenindustrie	-1,7	0,2	-1,2	-2,7	-2,7	-0,4	0,6	-0,8	0,1	1,1	-0,7
Textiel- en lederindustrie	-5,9	-1,4	-12,5	-3,7	-10,3	3,0	-0,4	-4,1	3,8	-4,4	-5,5
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	-2,6	-1,3	-3,5	-5,6	2,8	-3,5	-1,9	-2,6	-1,8	0,8	-2,4
Aardolie-industrie	5,6	4,2	-1,2	7,6	10,6	5,5	8,5	8,9	2,4	-3,3	-5,0
Chemische basisproductenindustrie	-0,1	1,1	3,3	-0,4	-2,8	-0,2	2,8	3,5	0,4	-2,3	-7,8
Chemische eindproductenindustrie	-1,8	-0,1	-2,8	-3,5	0,9	-1,6	4,1	6,3	-1,2	-9,8	-2,0
Rubber- en kunststofindustrie	-3,2	5,0	-3,5	-5,9	-1,9	-1,5	4,7	4,6	4,2	6,6	-1,3
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	-1,8	4,1	-1,2	-2,1	-0,8	-3,2	3,9	1,6	3,7	7,1	0,8
Machine-industrie	-1,7	1,5	0,7	-3,8	0,1	-3,7	-1,1	1,3	2,7	3,2	4,0
Elektrotechnische industrie	-0,4	0,5	3,7	-2,6	-3,9	1,1	1,1	2,3	-0,9	-0,6	-6,0
Transportmiddelenindustrie	1,9	4,2	5,6	-3,1	2,7	2,8	-1,7	5,1	9,0	4,8	1,8
Overige industrie	-4,1	0,6	-4,6	-7,5	-1,9	-1,6	1,1	1,3	-0,6	0,6	-2,5
Energie- en waterleidingbedrijven	4,3	-3,7	6,8	3,6	3,1	3,6	-11,0	-2,2	2,2	-2,7	0,5
Bouwnijverheid	-4,2	1,2	-6,0	-2,1	-4,6	-4,0	2,8	-0,2	-1,4	3,3	-3,7
Handel, horeca en reparatie	0,3	3,3	1,6	-0,6	-0,4	0,4	1,0	3,3	4,2	4,7	1,0
Handel en reparatie	1,1	4,2	2,6	0,3	0,5	0,9	1,4	4,5	5,4	5,5	1,3
Horeca	-5,2	-2,7	-5,5	-6,3	-6,1	-2,9	-1,9	-4,4	-3,6	-0,7	-0,8
Vervoer, opslag en communicatie	2,5	4,0	2,7	1,9	3,0	2,3	3,2	5,9	3,7	3,4	2,5
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	1,7	3,7	2,5	1,0	1,9	1,4	2,1	6,2	3,3	3,3	3,6
Post en telecommunicatie	3,8	4,6	3,0	3,5	5,1	3,7	5,3	5,3	4,3	3,5	0,4
Financiële en zakelijke dienstverlening	-1,0	0,9	-1,1	-1,5	-0,8	-0,5	0,4	-0,7	2,3	1,7	1,0
Financiële instellingen	2,7	2,0	1,0	2,8	2,6	4,2	2,1	-3,3	5,3	4,0	0,6
Verhuur van en handel in onroerend goed	-0,1	-0,5	-0,2	-1,0	0,8	0,0	-0,9	-0,6	-0,1	-0,5	-0,1
Uitzendbureaus	-9,0	0,0	-8,4	-9,2	-9,6	-8,7	-6,8	-2,6	3,5	4,9	9,6
Overige zakelijke dienstverlening	-2,2	1,3	-1,6	-2,9	-2,2	-2,0	1,4	1,6	1,3	0,8	0,6
Overheid	1,8	-0,3	2,1	1,4	1,5	2,3	-1,1	0,3	-0,8	0,5	-1,0
Zorg en overige dienstverlening	2,2	1,4	1,8	2,2	1,9	2,9	1,1	2,4	1,1	1,0	-0,6
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	0,0	1,7	0,6	-0,6	-0,4	0,5	0,9	1,6	2,3	2,2	-0,3

Table / Tabel 2.1.2
Gross value added by kind of economic activity, adjusted series (volume changes)
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, gecorrigeerde reeks (volumemutaties)

	Changes on previous year		Changes on previous quarter								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
ECONOMIC ACTIVITIES											
Agriculture, forestry and fishing	4,0	4,9	3,2	4,3	-6,9	6,7	2,7	-1,9	-0,3	5,9	-1,3
Mining and quarrying	-4,0	10,9	1,9	-17,3	6,1	13,4	4,7	-7,9	12,8	-5,8	-6,5
Manufacturing	-1,6	1,2	-0,7	-0,8	1,2	-0,7	1,5	-0,3	0,5	-0,9	-1,1
Electricity, gas and water supply	4,3	-3,7	3,5	-0,3	-1,3	1,1	-10,2	9,3	2,4	-3,8	-6,3
Construction	-4,2	1,2	0,1	0,7	-0,4	-3,9	6,7	-2,5	-1,2	0,7	-0,9
Trade, hotels, restaurants and repair	0,3	3,3	1,7	-1,5	0,2	0,1	2,3	0,8	0,9	0,7	-1,3
Transport, storage and communication	2,5	4,0	0,6	-0,5	1,7	0,6	1,3	2,1	-0,3	0,3	0,4
Financial and business service activities	-1,0	0,9	-0,4	-0,3	0,0	0,2	0,5	-1,4	2,9	-0,3	-0,1
Government	1,8	-0,3	1,6	-0,7	0,7	0,1	-0,8	0,1	-0,1	1,0	-1,6
Care and other service activities	2,2	1,4	1,1	0,2	0,6	0,6	0,1	0,7	-0,1	0,0	-0,9
Value added (gross, basic prices)	0,0	1,7	0,5	-0,6	0,1	0,6	0,7	0,5	0,6	-0,1	-0,9

Tabel / Table 2.2.1
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, oorspronkelijke reeks (waardemutaties)
Gross value added by kind of economic activity, original series (value changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
BEDRIJFSTAKKEN											
Landbouw, bosbouw en visserij	3,0	-7,4	-3,3	4,0	6,0	4,4	-9,2	-7,0	-16,1	2,1	21,4
Delfstoffenwinning	3,2	12,1	20,8	-9,2	-12,1	1,7	1,4	11,2	33,1	15,2	16,9
Industrie	0,7	2,1	4,7	1,0	-2,6	0,0	1,0	1,3	3,3	3,0	-3,2
Voedings- en genotmiddelenindustrie	-0,4	1,5	4,1	4,9	-7,2	-2,6	9,6	-3,4	1,9	-1,7	-7,3
Textiel- en lederindustrie	-3,4	-2,3	-13,0	0,3	-5,8	5,4	-1,1	-5,0	2,7	-5,4	-7,2
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	-2,7	0,2	-3,4	-6,7	3,1	-3,5	-0,1	2,1	-2,2	0,9	-1,4
Aardolie-industrie	22,9	25,8	150,8	5,9	8,1	-11,3	-16,4	41,9	42,0	48,7	-72,3
Chemische basisproductenindustrie	5,9	5,8	17,9	12,6	-15,2	12,6	-3,4	-4,2	17,1	16,4	14,6
Chemische eindproductenindustrie	-6,1	-4,8	-11,3	-9,6	-0,7	-1,9	-1,8	1,7	-5,3	-14,0	-7,0
Rubber- en kunststofindustrie	-3,4	-2,5	-9,6	-7,1	1,7	2,2	4,1	-1,7	-8,2	-3,8	-10,0
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	0,0	5,2	6,3	2,9	-2,4	-6,4	-0,1	1,7	7,0	12,7	12,6
Machine-industrie	0,4	2,0	2,2	-0,4	2,6	-2,6	1,8	2,4	0,7	3,0	2,9
Elektrotechnische industrie	2,5	-2,2	6,1	1,1	-2,7	5,4	0,6	-0,7	-5,7	-3,4	-9,2
Transportmiddelenindustrie	9,8	7,1	14,1	4,6	7,5	13,2	2,1	9,8	11,8	5,4	-3,3
Overige industrie	-2,1	-2,3	-4,7	-2,3	-1,3	-0,1	0,1	-1,2	-3,8	-4,2	-4,3
Energie- en waterleidingbedrijven	9,2	-8,3	6,4	2,9	11,9	15,9	-10,1	0,2	-7,0	-15,2	10,0
Bouwnijverheid	0,7	3,7	-0,5	2,5	-1,1	1,5	7,9	2,5	0,5	3,7	-4,8
Handel, horeca en reparatie	-1,3	0,7	-0,6	1,5	-2,9	-2,9	-0,7	1,0	0,7	1,9	-1,8
Handel en reparatie	-1,3	0,9	-0,7	2,1	-2,8	-3,4	-0,7	1,3	0,9	1,9	-2,3
Horeca	-1,5	-0,1	-0,2	-2,3	-4,1	0,7	-0,6	-1,4	-0,3	1,8	1,9
Vervoer, opslag en communicatie	3,3	3,0	1,9	1,2	4,9	5,0	6,0	6,4	-0,6	0,4	1,2
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	1,6	3,6	1,7	-0,1	2,6	2,2	5,6	6,8	0,4	1,5	4,1
Post en telecommunicatie	6,3	2,1	2,4	3,7	9,1	9,9	6,8	5,8	-2,3	-1,2	-4,1
Financiële en zakelijke dienstverlening	2,8	2,8	2,7	2,3	3,5	2,6	2,2	1,1	4,3	3,7	3,0
Financiële instellingen	17,6	1,7	14,9	16,0	21,6	18,2	1,4	-4,1	5,5	3,9	1,2
Verhuur van en handel in onroerend goed	-4,1	3,5	-4,3	-5,3	-3,5	-3,5	3,1	3,9	3,8	3,1	2,5
Uitzendbureaus	-7,7	1,3	-6,8	-7,2	-9,0	-7,5	-5,9	-1,9	5,1	7,1	12,6
Overige zakelijke dienstverlening	0,8	3,6	2,0	0,8	0,7	-0,1	3,8	3,7	3,6	3,2	2,9
Overheid	5,2	2,4	4,7	8,3	2,6	4,9	1,0	2,4	1,0	5,1	0,7
Zorg en overige dienstverlening	6,3	4,0	6,5	5,8	5,6	7,2	4,5	5,1	3,8	2,6	1,4
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	2,6	2,4	3,4	2,9	1,5	2,5	1,9	2,2	2,3	3,1	1,3

Table / Tabel 2.2.2
Gross value added by kind of economic activity, adjusted series (value changes)
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, gecorrigeerde reeks (waardemutaties)

	Changes on previous year		Changes on previous quarter								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
ECONOMIC ACTIVITIES											
Agriculture, forestry and fishing	3,0	-7,4	0,5	4,5	6,0	-7,0	-11,1	6,7	-4,5	11,9	6,8
Mining and quarrying	3,2	12,1	4,0	-13,0	1,8	13,1	0,1	-5,2	20,0	-1,9	2,6
Manufacturing	0,7	2,1	2,1	-1,1	-1,4	0,5	3,0	-0,7	0,5	0,0	-2,9
Electricity, gas and water supply	9,2	-8,3	-2,4	1,1	6,8	8,4	-22,2	11,2	-1,2	-1,6	2,4
Construction	0,7	3,7	1,6	1,5	0,3	-1,8	8,1	-3,9	-1,3	1,1	-0,7
Trade, hotels, restaurants and repair	-1,3	0,7	-0,4	0,2	-1,5	-1,0	2,0	1,2	-1,3	0,2	-1,7
Transport, storage and communication	3,3	3,0	-1,1	0,3	5,0	0,8	0,0	0,7	-2,0	1,8	0,8
Financial and business service activities	2,8	2,8	1,6	0,8	0,0	0,3	1,0	0,1	2,6	0,0	0,3
Government	5,2	2,4	2,0	1,7	-0,4	0,2	0,8	1,2	-0,5	2,4	-1,4
Care and other service activities	6,3	4,0	1,7	1,3	1,6	1,9	0,1	1,2	0,6	0,3	-0,4
Value added (gross, basic prices)	2,6	2,4	0,9	0,4	0,3	0,7	0,5	0,8	0,6	0,5	0,0

Tabel / Table 2.3.1
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, oorspronkelijke reeks
Gross value added by kind of economic activity, original series

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>mln euro</i>											
BEDRIJFSTAKKEN											
Landbouw, bosbouw en visserij	9,9	9,2	2,1	2,3	2,7	2,8	1,9	2,1	2,3	2,8	2,4
Delfstoffenwinning	10,3	11,6	3,8	1,8	1,5	3,3	3,8	2,0	2,0	3,8	4,5
Industrie	59,6	60,9	14,9	15,4	14,3	15,1	15,1	15,6	14,7	15,5	14,6
Voedings- en genotmiddelenindustrie	11,1	11,3	2,7	2,8	2,6	2,9	3,0	2,7	2,7	2,9	2,8
Textiel- en lederindustrie	1,2	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	7,3	7,3	1,7	1,8	1,8	1,9	1,7	1,8	1,8	1,9	1,7
Aardolie-industrie	2,1	2,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,8	0,7	0,6	0,1
Chemische basisproductenindustrie	6,4	6,8	1,6	1,8	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
Chemische eindproductenindustrie	3,3	3,2	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	0,7	0,8
Rubber- en kunststofindustrie	1,9	1,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	6,3	6,7	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6	1,7	1,6	1,8	1,8
Machine-industrie	5,1	5,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Elektrotechnische industrie	3,9	3,8	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0	0,9
Transportmiddelenindustrie	3,6	3,8	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	1,0	0,9
Overige industrie	7,5	7,3	1,8	2,0	1,7	1,9	1,8	2,0	1,7	1,8	1,7
Energie- en waterleidingbedrijven	7,5	6,9	1,8	1,8	1,8	2,1	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8
Bouwnijverheid	23,9	24,8	6,0	6,4	5,4	6,1	6,5	6,5	5,5	6,3	6,2
Handel, horeca en reparatie	64,8	65,3	16,0	16,5	15,7	16,7	15,8	16,7	15,8	17,0	15,6
Handel en reparatie	56,6	57,1	14,0	14,3	13,6	14,6	13,9	14,5	13,8	14,9	13,6
Horeca	8,3	8,2	2,0	2,2	2,1	2,0	1,9	2,2	2,1	2,1	2,0
Vervoer, opslag en communicatie	31,5	32,5	7,8	7,8	7,9	8,0	8,3	8,3	7,9	8,1	8,4
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	19,9	20,6	5,1	4,9	5,0	5,0	5,3	5,2	5,0	5,1	5,6
Post en telecommunicatie	11,6	11,8	2,7	2,9	2,9	3,0	2,9	3,1	2,9	3,0	2,8
Financiële en zakelijke dienstverlening	113,3	116,5	27,6	28,4	28,1	29,2	28,2	28,7	29,4	30,3	29,1
Financiële instellingen	31,7	32,2	7,7	8,0	7,9	8,0	7,8	7,7	8,3	8,3	7,9
Verhuur van en handel in onroerend goed	30,3	31,4	7,3	7,3	7,7	7,9	7,6	7,6	8,0	8,2	7,8
Uitzendbureaus	8,9	9,0	2,1	2,1	2,4	2,3	2,0	2,1	2,5	2,5	2,2
Overige zakelijke dienstverlening	42,4	44,0	10,4	10,8	10,2	11,0	10,8	11,2	10,5	11,4	11,1
Overheid	50,0	51,3	11,7	14,1	11,6	12,7	11,8	14,4	11,7	13,3	11,9
Zorg en overige dienstverlening	54,1	56,3	12,8	13,9	13,4	13,9	13,4	14,6	13,9	14,3	13,6
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	425,1	435,2	104,5	108,3	102,6	109,8	106,5	110,7	104,9	113,2	107,8

Tabel / Tabel 2.3.2
Gross value added by kind of economic activity, adjusted series
Bruto toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, gecorrigeerde reeks

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>bln euro</i>											
ECONOMIC ACTIVITIES											
Agriculture, forestry and fishing	9,9	9,2	2,4	2,5	2,6	2,4	2,2	2,3	2,2	2,5	2,6
Mining and quarrying	10,3	11,6	2,8	2,4	2,4	2,8	2,8	2,6	3,1	3,1	3,2
Manufacturing	59,6	60,9	15,1	14,9	14,7	14,8	15,3	15,2	15,2	15,2	14,8
Electricity, gas and water supply	7,5	6,9	1,8	1,8	1,9	2,1	1,6	1,8	1,8	1,7	1,8
Construction	23,9	24,8	5,9	6,0	6,0	5,9	6,4	6,2	6,1	6,1	6,1
Trade, hotels, restaurants and repair	64,8	65,3	16,4	16,4	16,1	16,0	16,3	16,5	16,3	16,3	16,0
Transport, storage and communication	31,5	32,5	7,7	7,7	8,1	8,1	8,1	8,2	8,0	8,2	8,2
Financial and business service activities	113,3	116,5	28,1	28,4	28,4	28,5	28,7	28,8	29,5	29,5	29,6
Government	50,0	51,3	12,4	12,6	12,5	12,6	12,7	12,8	12,7	13,0	12,9
Care and other service activities	54,1	56,3	13,2	13,4	13,6	13,9	13,9	14,1	14,1	14,2	14,1
Value added (gross, basic prices)	425,1	435,2	105,6	106,0	106,4	107,1	107,7	108,5	109,2	109,8	109,8

Tabel / Table 3.2.1

Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en andere inkomensbestanddelen van het binnenlands product, oorspronkelijke reeks (waardemutaties)
Compensation of employees by economic activity and other income components of domestic product, original series (value changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●	
			I	II	III	IV	I	II	III	IV		
	%											
BEDRIJFSTAKKEN												
Landbouw, bosbouw en visserij	3,8	2,4	5,5	5,1	4,1	0,6	1,9	2,2	2,1	3,4	-4,0	
Delfstoffenwinning	0,7	4,3	-1,3	0,0	0,0	4,1	3,2	5,2	4,6	4,0	8,0	
Industrie	0,5	-0,4	1,6	1,0	0,0	-0,8	-0,7	-0,7	-0,4	0,2	0,6	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	1,9	-0,4	4,0	1,2	-0,2	3,0	-0,1	-0,6	-0,8	-0,2	0,4	
Textiel- en lederindustrie	-4,7	-8,9	-2,6	-5,6	-4,3	-6,0	-8,6	-8,6	-9,5	-9,1	-4,1	
Papierindustrie, uitgeverijen en drukkerijen	-0,4	-1,0	1,7	-0,1	-1,3	-2,2	-1,9	-1,2	-0,5	-0,2	-1,4	
Aardolie-industrie	6,4	7,8	9,8	6,0	5,1	5,0	3,6	3,2	10,7	13,6	-1,7	
Chemische basisproductenindustrie	1,7	2,1	5,2	2,6	1,6	-2,5	1,4	1,9	2,0	3,0	2,9	
Chemische eindproductenindustrie	7,4	0,1	8,6	8,7	5,6	6,5	1,4	-1,0	0,4	0,0	2,9	
Rubber- en kunststofindustrie	0,3	0,9	0,0	1,5	-1,3	0,6	2,2	0,8	0,3	0,6	2,8	
Basismetaal- en metaalproductenindustrie	0,5	-1,6	1,4	1,2	2,6	-3,3	-1,6	-2,1	-1,6	-0,9	0,4	
Machine-industrie	-1,1	-1,6	-2,3	1,0	-0,9	-2,8	-3,0	-2,3	-1,2	0,3	2,2	
Elektrotechnische industrie	-3,5	1,1	-3,3	-4,8	-4,4	-1,3	-0,2	1,3	1,5	1,9	1,9	
Transportmiddelenindustrie	0,6	0,1	5,8	0,6	0,8	-4,5	0,6	0,2	0,0	-0,2	0,0	
Overige industrie	1,1	-0,4	1,0	2,9	0,4	-0,3	-0,2	-0,4	-0,6	-0,2	-0,8	
Energie- en waterleidingbedrijven	2,3	0,7	2,7	1,8	-0,2	4,9	-1,7	-1,2	1,5	4,5	0,7	
Bouwnijverheid	0,1	-1,6	-1,7	0,4	1,2	0,2	1,0	-2,3	-2,3	-2,3	-0,6	
Handel, horeca en reparatie	2,8	1,0	2,2	2,8	3,1	2,9	1,2	1,0	1,0	0,8	1,4	
Handel en reparatie	3,2	1,2	2,9	3,2	3,5	3,3	1,3	1,2	1,2	1,0	1,4	
Horeca	-0,5	-0,6	-2,8	0,0	0,9	0,0	-0,4	-0,2	-0,9	-0,9	0,8	
Vervoer, opslag en communicatie	2,1	0,5	2,7	2,8	0,8	2,1	0,0	0,4	0,4	1,0	0,3	
Vervoer en dienstverlening t.b.v. vervoer	3,6	1,6	5,1	3,3	2,6	3,4	1,4	1,6	1,6	1,8	1,6	
Post en telecommunicatie	-1,8	-2,9	-3,2	1,3	-4,1	-1,8	-3,7	-2,9	-3,2	-1,5	-3,4	
Financiële en zakelijke dienstverlening	1,4	2,2	1,8	1,5	0,8	1,5	1,2	1,9	2,5	3,2	2,5	
Financiële instellingen	1,1	5,6	1,8	0,3	0,1	2,1	4,4	6,1	6,1	6,1	1,2	
Verhuur van en handel in onroerend goed	5,1	1,8	0,4	7,0	3,6	8,8	3,4	3,0	0,3	0,3	2,4	
Uitzendbureaus	-0,7	1,1	0,0	2,3	-0,5	-5,1	-2,5	-1,6	2,1	7,5	5,2	
Overige zakelijke dienstverlening	1,8	0,7	2,4	1,3	1,2	2,4	0,3	0,5	1,1	0,9	2,5	
Overheid	5,5	2,3	6,1	5,8	4,0	6,0	2,9	2,7	1,9	1,6	1,8	
Zorg en overige dienstverlening	8,3	3,8	10,7	7,4	5,3	9,9	4,2	4,2	3,6	3,4	3,9	
Beloning van werknemers	3,1	1,5	3,6	3,2	2,2	3,3	1,5	1,4	1,4	1,7	1,7	
Exploitatie-overschot (netto)	0,1	3,8	2,2	0,3	-1,6	-0,4	1,7	3,9	3,4	5,9	-0,5	
Afschrijvingen	2,7	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	
Belastingen op productie en invoer minus subsidies	3,4	5,1	4,7	4,7	1,6	2,7	4,5	4,3	4,1	7,3	0,1	
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	2,4	2,6	3,2	2,8	1,3	2,2	2,1	2,3	2,4	3,5	1,1	

Table / Tabel 3.3.1

Compensation of employees by economic activity and other income components of domestic product, original series

Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en andere inkomensbestanddelen van het binnenlands product, oorspronkelijke reeks

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
<i>bln euro</i>											
ECONOMIC ACTIVITIES											
Agriculture, forestry and fishing	3,0	3,1	0,7	0,9	0,8	0,7	0,7	0,9	0,8	0,7	0,7
Mining and quarrying	0,7	0,7	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Manufacturing	37,2	37,1	8,9	10,8	8,5	9,0	8,8	10,7	8,5	9,0	8,9
Manufacture of food products, beverages and tobacco	5,6	5,5	1,3	1,6	1,2	1,4	1,3	1,6	1,2	1,4	1,3
Manufacture of textile and leather products	0,8	0,7	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Manufacture of paper products; publishing and printing	4,5	4,5	1,1	1,3	1,0	1,1	1,1	1,3	1,0	1,1	1,0
Manufacture of petroleum products	0,5	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Manufacture of basic chemicals and man-made fibres	2,0	2,1	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Manufacture of chemical products	2,1	2,1	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Manufacture of rubber and plastic products	1,4	1,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3
Manufacture of basic metals and fabricated metal products	4,8	4,7	1,2	1,4	1,1	1,1	1,1	1,4	1,1	1,1	1,1
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	3,7	3,7	0,9	1,1	0,9	0,9	0,8	1,1	0,8	0,9	0,9
Manufacture of electrical and optical equipment	4,0	4,0	1,0	1,1	0,9	1,0	1,0	1,1	0,9	1,0	1,0
Manufacture of transport equipment	2,2	2,2	0,5	0,7	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,5	0,5
Other manufacturing	5,7	5,7	1,3	1,7	1,3	1,4	1,3	1,7	1,3	1,4	1,3
Electricity, gas and water supply	1,8	1,8	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4
Construction	15,9	15,6	3,6	4,5	3,8	3,9	3,7	4,4	3,7	3,8	3,6
Trade, hotels, restaurants and repair	37,0	37,4	8,9	10,6	8,6	9,0	9,0	10,7	8,7	9,1	9,1
Trade and repair	32,8	33,2	7,9	9,4	7,6	8,0	8,0	9,5	7,7	8,1	8,1
Hotels and restaurants	4,1	4,1	1,0	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0
Transport, storage and communication	16,9	16,9	4,0	4,8	3,9	4,2	4,0	4,8	3,9	4,2	4,0
Transport and supporting transport activities	12,6	12,8	2,9	3,5	2,9	3,2	3,0	3,6	2,9	3,2	3,0
Post and telecommunications	4,3	4,2	1,1	1,3	1,0	1,0	1,0	1,2	0,9	1,0	1,0
Financial and business service activities	56,9	58,2	14,2	16,2	12,9	13,7	14,3	16,5	13,2	14,2	14,7
Financial intermediation	15,6	16,5	4,1	4,4	3,3	3,8	4,3	4,6	3,5	4,0	4,4
Real estate activities	3,2	3,2	0,7	0,9	0,7	0,8	0,8	1,0	0,7	0,8	0,8
Activities of employment agencies	8,5	8,6	2,2	2,3	2,1	1,9	2,1	2,3	2,2	2,1	2,2
Other business service activities	29,7	29,9	7,2	8,5	6,8	7,2	7,2	8,6	6,8	7,3	7,4
Government	39,7	40,6	9,0	11,3	9,1	10,3	9,3	11,6	9,2	10,4	9,4
Care and other service activities	37,2	38,6	8,6	10,6	8,4	9,6	9,0	11,0	8,7	9,9	9,3
Compensation of employees	246,2	249,9	58,4	70,4	56,4	61,0	59,3	71,4	57,2	62,0	60,3
Operating surplus (net)	106,3	110,3	28,2	19,9	27,9	30,3	28,7	20,6	28,9	32,1	28,6
Consumption of fixed capital	71,3	73,2	17,5	17,7	17,9	18,1	18,0	18,2	18,4	18,6	18,5
Taxes on production and imports less subsidies	52,5	55,1	13,3	13,2	12,6	13,4	13,9	13,7	13,1	14,4	13,9
Domestic product (gross, market prices)	476,3	488,6	117,4	121,2	114,9	122,9	119,9	124,0	117,6	127,2	121,2

Tabel / Table 3.4.1
Banen en arbeidsvolume van werknemers naar bedrijfstakken
Jobs and labour input of employees by industry

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>1 000 banen</i>											
BANEN VAN WERKNEMERS											
Landbouw, bosbouw en visserij	135	134	124	138	152	126	121	135	150	128	116
Delfstoffenwinning	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Industrie	952	914	964	961	949	933	922	919	909	904	893
Energie- en waterleidingbedrijven	32	32	32	33	33	32	30	31	32	33	30
Bouwnijverheid	405	380	408	409	405	397	384	383	380	374	366
Handel, horeca en reparatie	1 524	1 490	1 511	1 534	1 535	1 517	1 479	1 499	1 499	1 483	1 452
Vervoer, opslag en communicatie	470	458	473	473	470	466	460	460	458	455	449
Financiële en zakelijke dienstverlening	1 583	1 569	1 587	1 606	1 602	1 538	1 550	1 578	1 594	1 554	1 561
Overheid	991	981	988	993	987	996	983	987	975	980	972
Zorg en overige dienstverlening	1 458	1 478	1 432	1 453	1 478	1 471	1 453	1 476	1 493	1 489	1 470
Banen van werknemers	7 561	7 445	7 528	7 609	7 620	7 485	7 392	7 478	7 500	7 410	7 317
<i>1 000 arbeidsjaren</i>											
ARBEIDSVOLUME VAN WERKNEMERS											
Landbouw, bosbouw en visserij	92	91	88	95	102	85	85	93	100	87	82
Delfstoffenwinning	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Industrie	859	824	871	867	857	842	833	828	820	814	806
Energie- en waterleidingbedrijven	30	30	30	31	31	30	28	30	30	31	28
Bouwnijverheid	388	364	391	392	388	380	367	366	363	359	350
Handel, horeca en reparatie	1 046	1 026	1 042	1 049	1 048	1 044	1 023	1 029	1 029	1 022	1 005
Vervoer, opslag en communicatie	391	379	395	393	390	385	383	382	379	375	374
Financiële en zakelijke dienstverlening	1 171	1 158	1 178	1 182	1 176	1 149	1 151	1 163	1 171	1 148	1 155
Overheid	817	806	815	817	814	822	808	810	801	805	796
Zorg en overige dienstverlening	994	1 007	980	988	1 001	1 008	995	1 005	1 012	1 017	1 006
Arbeidsvolume van werknemers	5 797	5 694	5 798	5 823	5 814	5 754	5 682	5 714	5 714	5 667	5 610

Tabel / Table 4.1.1
Consumptieve bestedingen, oorspronkelijke reeks (volumemutaties)
Final consumption, original series (volume changes)

	Mutaties t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
	%										
Consumptieve bestedingen door huishoudens (incl. IZWh, binnenlands)	-0,6	0,4	0,6	-0,5	-1,2	-1,2	-0,1	0,3	0,9	0,6	-1,2
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	-3,5	-9,0	-9,0	-0,6	-1,9	-6,3	-5,4	-9,7	-9,7	-9,7	-7,1
Af: consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	-1,4	-1,0	-3,0	0,4	-1,2	-2,1	-2,0	-0,3	-3,5	2,4	5,7
1 Consumptieve bestedingen door huishoudens (incl. IZWh, nationaal)	-0,7	0,0	0,4	-0,6	-1,3	-1,3	-0,3	-0,2	0,3	0,2	-1,6
2 (3+4) Consumptieve bestedingen door overheid	2,4	0,0	2,6	1,6	2,0	3,3	-0,5	0,7	-0,9	0,4	0,2
3 Individuele consumptie door overheid	2,7	1,2	3,6	-0,1	3,0	4,9	0,8	2,1	0,0	1,8	0,3
4 Collectieve consumptie door overheid	1,9	-1,6	1,3	3,9	0,9	1,5	-2,3	-1,0	-2,0	-1,3	0,0
5 (1+2) Totale consumptieve bestedingen	0,3	0,0	1,1	0,2	-0,2	0,1	-0,3	0,1	-0,1	0,3	-1,1

Table / Tabel 4.2.1
Final consumption, original series (value changes)
Consumptieve bestedingen, oorspronkelijke reeks (waardemutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●	
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	
	%											
Final consumption expenditure by households incl. NPISH, domestic	1,6	1,4	3,1	1,5	0,9	0,8	0,9	1,6	1,7	1,4	0,3	
Final consumption by resident households in the rest of the world	-0,9	-6,4	-4,9	2,2	0,2	-4,4	-3,7	-7,7	-6,6	-6,7	-4,0	
Minus: final consumption by non-residents in the Netherlands	0,2	0,0	-0,9	1,5	0,4	-0,6	-1,2	1,1	-2,7	3,4	10,2	
1 Final consumption expenditure by households incl. NPISH, national	1,5	1,1	3,0	1,5	0,8	0,7	0,8	1,1	1,3	1,1	-0,2	
2 (3+4) Final consumption expenditure by general government	5,2	2,1	4,7	7,7	3,3	5,1	1,6	2,7	0,9	3,2	2,0	
3 Individual final consumption of general government	6,1	3,3	6,1	6,3	6,2	5,7	2,8	4,0	2,3	4,1	2,5	
4 Collective final consumption of general government	4,2	0,7	2,8	9,6	-0,2	4,3	0,1	1,1	-0,9	2,2	1,5	
5 (1+2) Final consumption expenditure (total)	2,7	1,4	3,5	3,6	1,6	2,2	1,1	1,7	1,2	1,8	0,5	

Tabel / Table 4.3.1
Consumptieve bestedingen, oorspronkelijke reeks
Final consumption, original series

	2003■		2004□				2005●				
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I		
<i>mld euro</i>											
Consumptieve bestedingen door huishoudens (incl. IZWh, binnenlands)	234,7	238,1	58,7	58,8	57,5	59,7	59,2	59,7	58,5	60,6	59,4
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	11,0	10,3	1,8	3,0	4,4	1,8	1,7	2,8	4,1	1,7	1,7
Af: consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	9,2	9,2	1,9	2,4	2,7	2,2	1,9	2,4	2,6	2,2	2,0
1 Consumptieve bestedingen door huishoudens (incl. IZWh, nationaal)	236,5	239,2	58,6	59,4	59,2	59,3	59,1	60,1	60,0	60,0	59,0
2 (3+4) Consumptieve bestedingen door overheid	116,0	118,5	27,2	31,2	27,6	30,1	27,6	32,0	27,8	31,1	28,2
3 Individuele consumptie door overheid	64,7	66,9	15,5	17,4	15,5	16,3	15,9	18,1	15,8	17,0	16,3
4 Collectieve consumptie door overheid	51,3	51,7	11,7	13,8	12,1	13,7	11,7	13,9	12,0	14,1	11,9
5 (1+2) Totale consumptieve bestedingen	352,6	357,7	85,8	90,6	86,8	89,4	86,7	92,1	87,8	91,1	87,2

Tabel / Table 5.1.1
Investerings in vaste activa (bruto), oorspronkelijke reeks (volumemutaties)
Fixed capital formation (gross), original series (volume changes)

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar									
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●	
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	
	%											
NAAR TYPE ACTIVA												
Woningen	-3,2	6,3	-2,8	-2,4	-3,3	-4,3	10,3	4,2	2,6	7,8	-2,0	
Bedrijfsgebouwen	-8,3	-8,3	-10,8	-6,4	-6,9	-9,0	-6,7	-11,6	-8,9	-5,5	-8,3	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	-4,1	-0,2	-9,7	0,4	-3,1	-3,7	2,6	-2,7	-3,1	2,1	-4,4	
Vervoermiddelen	9,9	7,5	6,0	6,6	4,3	21,4	18,1	-2,0	6,7	7,5	-5,0	
Machines en installaties	-4,5	-0,2	-22,4	-16,5	3,8	24,4	-1,4	17,1	1,8	-14,2	1,6	
Computers	17,3	15,9	23,3	10,2	12,9	24,0	11,5	12,4	11,6	26,1	18,0	
Overige materiële vaste activa	-5,6	-0,9	5,9	-6,4	-10,1	-10,6	-5,1	-3,0	0,9	3,8	3,4	
Immateriële vaste activa	-14,4	15,4	-16,6	-15,4	-15,1	-10,6	14,4	13,5	17,6	16,1	1,7	
In cultuur gebrachte activa (bv. bomen en vee)												
Overdrachtskosten op grond	-0,9	2,9	-12,8	3,2	3,6	2,8	1,5	1,5	-3,3	10,3	-1,1	
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-3,3	3,1	-7,2	-4,5	-3,1	1,8	5,4	2,2	1,9	3,0	-1,7	
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	11,2	14,3	-18,7	26,6	19,8	34,9	14,1	10,2	22,7	12,2	-5,7	
Investerings in vaste activa (bruto)	-3,5	2,9	-6,9	-4,9	-3,4	1,3	5,2	2,1	1,5	2,8	-1,6	
NAAR BEDRIJFSKLASSE VAN BESTEMMING												
Landbouw, bosbouw en visserij	-10,1	2,9	-13,2	-0,5	-20,9	-9,7	4,4	-6,5	10,9	8,9	-1,4	
Nijverheid (incl. energie en bouwnijverheid)	-2,5	-5,8	-20,4	-16,6	6,7	29,0	-6,4	12,3	-5,4	-19,9	1,6	
Handel, horeca en reparatie	-1,0	5,2	0,6	0,7	-3,0	-2,3	3,4	2,2	5,6	9,7	1,7	
Vervoer, opslag en communicatie	3,4	4,7	-9,2	1,3	-7,1	27,4	27,3	-4,1	3,4	-3,1	-14,0	
Exploitatie van woningen	-7,1	6,3	-6,9	-7,7	-6,5	-7,2	9,9	4,7	2,1	8,2	-2,4	
Overheid	-0,1	-4,9	0,6	1,6	1,3	-3,8	-6,9	-8,6	-4,3	0,5	-2,4	
Overige diensten en n.e.g.	-2,5	9,1	-3,9	-0,2	-2,3	-3,8	7,6	5,2	8,1	15,6	2,8	
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-3,3	3,1	-7,2	-4,5	-3,1	1,8	5,4	2,2	1,9	3,0	-1,7	
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	11,2	14,3	-18,7	26,6	19,8	34,9	14,1	10,2	22,7	12,2	-5,7	
Investerings in vaste activa (bruto)	-3,5	2,9	-6,9	-4,9	-3,4	1,3	5,2	2,1	1,5	2,8	-1,6	

Table / Tabel 5.2.1
Fixed capital formation (gross), original series (value changes)
Investerings in vaste activa (bruto), oorspronkelijke reeks (waardemutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●	
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	
	%											
BY TYPE OF CAPITAL GOOD												
Dwellings	0,9	9,6	2,2	2,4	-0,1	-1,1	13,7	7,8	5,8	10,6	-0,3	
Non-residential buildings	-6,2	-6,7	-7,6	-4,0	-5,9	-7,3	-5,0	-10,0	-7,7	-3,7	-7,5	
Civil engineering works	-2,3	0,3	-8,2	2,1	-1,4	-1,4	3,4	-1,9	-2,4	1,8	-4,1	
Transport equipment	10,9	9,3	6,2	7,6	5,9	22,7	20,4	0,9	7,5	8,7	-4,2	
Machinery and equipment	-5,0	0,2	-23,6	-16,9	3,5	24,6	-1,5	17,5	2,2	-13,7	1,6	
Computers	3,2	8,6	8,4	-3,3	-0,4	9,3	6,1	9,1	5,9	12,2	5,6	
Other tangible fixed assets	-6,2	-0,3	6,0	-7,8	-10,5	-10,8	-5,0	-2,5	2,4	4,6	4,6	
Intangible fixed assets	-13,4	17,1	-16,1	-14,8	-14,2	-8,7	16,1	15,6	19,6	17,0	2,4	
Cultivated assets (e.g. trees and livestock)												
Transfer costs of ground	1,7	5,3	-11,6	5,1	7,7	6,5	4,7	2,7	3,8	9,4	0,3	
Fixed capital formation from production and imports	-2,0	4,5	-5,6	-3,2	-2,2	2,9	6,9	4,1	3,3	3,7	-1,3	
Minus: sales of used fixed capital goods	10,9	15,6	-18,0	27,4	17,7	33,3	14,7	10,5	24,8	14,7	-5,5	
Fixed capital formation (gross)	-2,3	4,3	-5,3	-3,7	-2,5	2,4	6,8	4,0	2,9	3,5	-1,2	
BY ECONOMIC ACTIVITY OF DESTINATION												
Agriculture, forestry and fishing	-8,7	4,0	-9,5	-0,2	-21,0	-8,4	4,8	-3,7	10,5	9,5	-1,6	
Industry (incl. energy and construction)	-2,8	-5,0	-20,9	-17,3	6,4	29,5	-5,9	13,3	-4,4	-19,4	1,5	
Trade, hotels, restaurants and repair	-1,7	5,6	-0,5	-0,2	-3,6	-2,5	3,8	2,7	6,5	9,4	1,6	
Transport, storage and communication	3,3	5,6	-10,0	1,2	-6,3	27,3	28,5	-2,5	3,8	-2,6	-14,2	
Operation of dwellings	-3,4	9,4	-2,3	-3,4	-3,6	-4,4	13,1	8,2	5,3	10,7	-0,7	
Government	0,6	-5,0	1,8	2,2	1,9	-3,2	-6,8	-8,3	-4,0	-0,7	-2,6	
Other services and n.e.c.	-2,5	10,0	-3,7	0,0	-3,1	-3,4	8,9	6,9	8,7	15,4	2,4	
Fixed capital formation from production and imports	-2,0	4,5	-5,6	-3,2	-2,2	2,9	6,9	4,1	3,3	3,7	-1,3	
Minus: sales of used fixed capital goods	10,9	15,6	-18,0	27,4	17,7	33,3	14,7	10,5	24,8	14,7	-5,5	
Fixed capital formation (gross)	-2,3	4,3	-5,3	-3,7	-2,5	2,4	6,8	4,0	2,9	3,5	-1,2	

Tabel / Table 5.3.1
Investerings in vaste activa (bruto), oorspronkelijke reeks
Fixed capital formation (gross), original series

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>mln euro</i>											
NAAR TYPE ACTIVA											
Woningen	27,2	29,8	6,9	7,0	6,3	6,9	7,8	7,6	6,7	7,7	7,8
Bedrijfsgebouwen	14,9	13,9	3,8	4,2	3,3	3,7	3,6	3,7	3,1	3,5	3,3
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10,4	10,4	2,5	2,8	2,4	2,7	2,6	2,7	2,3	2,8	2,5
Vervoermiddelen	10,1	11,0	2,5	2,6	2,1	3,0	3,0	2,6	2,2	3,2	2,8
Machines en installaties	12,8	12,8	3,0	3,0	2,9	3,9	2,9	3,6	3,0	3,3	3,0
Computers	4,2	4,5	0,9	1,1	1,0	1,2	1,0	1,2	1,0	1,3	1,0
Overige materiële vaste activa	5,0	5,0	1,3	1,3	1,2	1,3	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3
Immateriële vaste activa	6,5	7,6	1,5	1,7	1,5	1,7	1,8	2,0	1,8	2,0	1,8
In cultuur gebrachte activa (bv. bomen en vee)	0,3	0,4	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,2	0,3	-0,1	0,0	0,2
Overdrachtskosten op grond	1,2	1,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	92,6	96,7	22,7	24,3	20,9	24,6	24,3	25,3	21,6	25,6	24,0
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	1,8	2,1	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,5
Investerings in vaste activa (bruto)	90,7	94,6	22,3	23,8	20,5	24,1	23,8	24,8	21,1	25,0	23,5
NAAR BEDRIJFSKLASSE VAN BESTEMMING											
Landbouw, bosbouw en visserij	3,2	3,4	0,9	1,1	0,6	0,7	0,9	1,0	0,6	0,8	0,9
Nijverheid (incl. energie en bouwnijverheid)	12,6	12,0	2,9	3,1	2,8	3,8	2,7	3,5	2,7	3,1	2,8
Handel, horeca en reparatie	6,3	6,7	1,6	1,7	1,4	1,6	1,7	1,7	1,5	1,8	1,7
Vervoer, opslag en communicatie	8,4	8,9	1,9	2,2	1,7	2,6	2,4	2,2	1,8	2,6	2,1
Exploitatie van woningen	29,0	31,7	7,3	7,5	6,8	7,4	8,2	8,1	7,2	8,2	8,2
Overheid	14,3	13,6	3,6	3,8	3,3	3,6	3,4	3,5	3,2	3,6	3,3
Overige diensten en n.e.g.	18,6	20,5	4,6	5,0	4,2	4,8	5,0	5,4	4,6	5,5	5,1
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	92,6	96,7	22,7	24,3	20,9	24,6	24,3	25,3	21,6	25,6	24,0
Af: verkoop van gebruikte vaste activa	1,8	2,1	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,5
Investerings in vaste activa (bruto)	90,7	94,6	22,3	23,8	20,5	24,1	23,8	24,8	21,1	25,0	23,5

Tabel / Table 6.1.1
Invoer van goederen en diensten, oorspronkelijke reeks (volumemutaties)
Imports of goods and services, original series (volume changes)

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
PRODUCTGROEPEN											
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	0,5	3,3	-0,1	-0,5	2,5	0,6	-5,4	10,2	8,1	3,5	3,0
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	3,8	7,2	-5,0	8,1	14,9	-1,6	17,8	4,9	1,5	5,6	0,5
Voedings- en genotmiddelen	2,7	5,0	6,1	3,0	2,3	-0,2	-0,1	8,5	5,7	5,9	2,4
Textiel, kleding, leder en lederwaren	-0,4	2,3	0,7	0,6	-3,1	1,0	-1,9	1,2	4,7	5,8	1,9
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	3,6	0,2	8,1	0,8	2,2	3,9	-0,7	1,3	2,0	-1,8	2,0
Aardolie-producten, e.d.	-1,6	1,8	1,0	3,9	-2,8	-8,2	-5,2	-16,3	21,7	10,3	1,0
Chemische producten	-0,5	12,0	1,9	0,4	-5,0	0,7	5,8	9,5	20,0	12,9	8,9
Rubber- en kunststofproducten	-2,1	5,1	-0,8	-4,4	-3,2	0,3	2,0	6,3	7,8	4,3	3,1
Basismetalen en metaalproducten	6,2	10,5	3,5	7,3	3,4	10,5	9,8	9,9	12,7	9,7	3,8
Machines en apparaten n.e.g.	0,0	5,7	5,1	-1,2	-4,6	0,5	-3,1	11,7	9,1	5,6	0,3
Elektrotechnische machines en optische apparaten	12,0	17,3	12,7	8,5	8,8	17,1	5,8	19,9	20,3	22,7	14,4
Transportmiddelen	-4,8	2,3	-1,9	-12,5	-8,2	4,2	6,7	-2,4	0,0	4,5	1,6
Overige industriële producten	-1,1	2,8	-2,3	0,2	-0,8	-1,3	0,4	6,1	4,3	0,7	2,4
Overige producten	-2,8	6,9	-2,7	-3,5	-3,2	-1,9	0,1	5,5	4,5	17,0	0,4
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	-3,5	-9,0	-9,0	-0,6	-1,9	-6,3	-5,4	-9,7	-9,7	-9,7	-7,1
Cif/fob-correctie	2,1	7,5	3,9	-1,6	1,1	4,8	2,2	7,2	12,3	8,5	6,3
Invoer van goederen en diensten (fob)	2,0	7,8	2,4	1,0	0,7	3,8	3,0	7,4	8,8	12,0	4,5
GOEDEREN EN DIENSTEN											
Invoer van goederen (cif)	3,5	8,9	4,1	2,2	1,9	5,7	4,0	8,9	11,6	11,1	5,9
Cif/fob-correctie en herclassificatie	1,7	7,3	3,9	-2,3	1,0	4,1	1,1	6,9	12,7	8,9	7,8
Invoer van goederen (fob)	3,6	9,0	4,2	2,4	1,9	5,8	4,1	9,0	11,5	11,2	5,9
Invoer van diensten (cif)	-3,0	4,3	-3,6	-3,1	-2,6	-2,9	-0,8	2,6	0,7	15,0	-0,6
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	-3,5	-9,0	-9,0	-0,6	-1,9	-6,3	-5,4	-9,7	-9,7	-9,7	-7,1
Overige invoer van diensten	-2,9	7,1	-2,8	-3,7	-2,8	-2,4	-0,2	5,5	4,4	18,3	0,3
Cif/fob-herclassificatie	1,5	7,3	3,8	-2,6	0,9	3,7	0,6	6,8	12,8	9,0	8,5
Invoer van diensten (fob)	-2,8	4,5	-3,1	-3,1	-2,4	-2,4	-0,7	2,9	1,4	14,6	0,0
Invoer van goederen en diensten (fob)	2,0	7,8	2,4	1,0	0,7	3,8	3,0	7,4	8,8	12,0	4,5

Table / Tabel 6.2.1
Imports of goods and services, original series (value changes)
Invoer van goederen en diensten, oorspronkelijke reeks (waardemutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
GROUPS OF PRODUCTS											
Products of agriculture, forestry and fishing	0,2	-0,1	-0,2	-2,2	1,5	1,6	-8,3	12,6	6,2	-6,5	-1,3
Crude petroleum, natural gas and other minerals	2,5	22,9	10,6	-2,5	8,3	-6,1	4,4	26,7	29,3	33,0	14,7
Food products, beverages and tobacco products	1,6	7,0	3,9	0,6	1,9	0,3	1,2	12,2	9,1	5,4	1,6
Textiles, wearing apparel, leather and leather products	-3,0	0,8	-1,3	-1,8	-6,0	-2,3	-4,2	0,9	3,1	4,2	0,4
Paper and products, printed matter and recorded media	2,5	-3,3	6,9	0,7	0,4	2,4	-4,5	-2,5	-1,4	-4,9	-0,1
Coke, refined petroleum products and nuclear fuel	2,4	21,0	25,3	4,3	-3,9	-12,1	-15,3	-2,5	61,4	50,4	16,2
Chemicals, chemical products and man-made fibres	-0,3	15,2	5,1	1,1	-6,0	-1,2	4,4	10,0	25,0	21,9	3,2
Rubber and plastic products	-1,8	4,0	0,7	-3,6	-3,7	-0,5	0,1	4,9	6,8	4,2	0,4
Basic metals and metal products	7,1	21,8	5,2	7,6	4,2	11,4	12,0	20,1	27,8	27,5	8,4
Machinery and equipment n.e.c.	-0,6	5,5	4,6	-1,9	-5,1	0,0	-4,3	11,5	9,5	6,1	0,7
Electrical machinery and optical equipment	0,9	10,1	0,7	-2,5	-1,2	5,9	1,4	13,9	13,3	12,2	-3,3
Transport equipment	-6,1	2,6	-3,1	-13,9	-9,3	2,7	6,7	-1,9	0,4	4,9	0,1
Other manufactured goods n.e.c.	-1,1	2,1	-2,2	-0,3	-0,3	-1,6	-1,0	5,4	3,7	0,2	0,4
Other products	-0,7	9,6	-0,4	-1,7	-0,9	0,3	2,1	8,5	7,1	20,1	0,7
Final consumption by resident households in the rest of the world	-0,9	-6,4	-4,9	2,2	0,2	-4,4	-3,7	-7,7	-6,6	-6,7	3,2
Cif/fob-reclassification	0,3	10,3	4,1	-4,5	-1,1	2,4	1,0	10,9	17,3	12,5	2,0
Imports of goods and services (fob)	0,1	9,1	2,0	-1,6	-1,4	1,2	1,1	9,4	11,8	13,9	1,7
GOODS AND SERVICES											
Imports of goods (cif)	0,3	9,6	2,9	-1,7	-1,7	1,7	1,0	10,7	14,6	12,6	1,9
Cif/fob-adjustment and reclassification	1,0	11,2	5,2	-4,1	-0,3	2,9	1,0	11,7	18,8	13,9	1,9
Imports of goods (fob)	0,3	9,6	2,9	-1,6	-1,7	1,6	1,0	10,6	14,4	12,6	1,9
Imports of services (cif)	-0,8	7,2	-1,0	-1,2	-0,4	-0,7	1,3	5,5	3,9	18,4	1,2
Final consumption by resident households in the rest of the world	-0,9	-6,4	-4,9	2,2	0,2	-4,4	-3,7	-7,7	-6,6	-6,7	3,2
Other imports of services	-0,8	10,1	-0,4	-1,9	-0,6	-0,1	2,0	8,6	7,6	21,7	0,9
Cif/fob-reclassification	1,3	11,6	5,8	-3,9	0,1	3,1	1,0	12,0	19,5	14,5	1,9
Imports of services (fob)	-0,7	7,5	-0,6	-1,4	-0,4	-0,4	1,3	5,9	4,8	18,1	1,3
Imports of goods and services (fob)	0,1	9,1	2,0	-1,6	-1,4	1,2	1,1	9,4	11,8	13,9	1,8

Tabel / Table 6.3.1
Invoer van goederen en diensten, oorspronkelijke reeks
Imports of goods and services, original series

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>mln euro</i>											
PRODUCTGROEPEN											
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	9,9	9,9	3,1	2,3	2,0	2,6	2,8	2,6	2,2	2,4	2,8
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	15,6	19,1	4,1	3,7	4,1	3,7	4,3	4,7	5,2	4,9	5,0
Voedings- en genotmiddelen	15,6	16,7	3,8	3,8	3,8	4,2	3,8	4,3	4,2	4,4	3,9
Textiel, kleding, leder en lederwaren	10,1	10,2	2,9	2,2	2,9	2,2	2,7	2,3	3,0	2,3	2,7
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	6,9	6,6	1,7	1,7	1,7	1,8	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6
Aardolie-producten, e.d.	6,2	7,5	1,7	1,6	1,3	1,6	1,5	1,6	2,2	2,3	1,7
Chemische producten	25,3	29,2	6,4	6,5	6,0	6,4	6,6	7,2	7,6	7,8	6,8
Rubber- en kunststofproducten	5,9	6,2	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5	1,6	1,5
Basismetalen en metaalproducten	14,2	17,4	3,5	3,6	3,4	3,7	3,9	4,4	4,3	4,7	4,3
Machines en apparaten n.e.g.	12,5	13,2	3,2	3,1	2,9	3,3	3,1	3,5	3,1	3,5	3,1
Elektrotechnische machines en optische apparaten	55,2	60,7	14,1	12,2	13,0	15,8	14,3	13,9	14,8	17,7	13,9
Transportmiddelen	16,0	16,4	3,9	4,1	3,5	4,4	4,2	4,0	3,5	4,6	4,2
Overige industriële producten	9,7	9,9	2,4	2,4	2,3	2,5	2,4	2,6	2,4	2,5	2,4
Overige producten	56,1	61,5	13,9	13,9	13,7	14,5	14,2	15,1	14,7	17,4	14,3
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	11,0	10,3	1,8	3,0	4,4	1,8	1,7	2,8	4,1	1,7	1,8
Cif/fob-correctie	-1,9	-2,1	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,6	-0,5
Invoer van goederen en diensten (fob)	268,3	292,6	67,5	65,4	66,1	69,3	68,2	71,6	73,9	78,9	69,4
GOEDEREN EN DIENSTEN											
Invoer van goederen (cif)	207,7	227,7	53,4	50,0	49,5	54,8	53,9	55,4	56,8	61,7	54,9
Cif/fob-correctie en herclassificatie	6,2	6,8	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7	1,8	1,7
Invoer van goederen (fob)	201,5	220,9	51,7	48,5	48,1	53,2	52,3	53,7	55,0	59,9	53,3
Invoer van diensten (cif)	62,5	67,0	14,7	15,9	17,0	15,0	14,8	16,7	17,7	17,8	15,0
Consumptie door gezinshuishoudingen in het buitenland	11,0	10,3	1,8	3,0	4,4	1,8	1,7	2,8	4,1	1,7	1,8
Overige invoer van diensten	51,6	56,8	12,9	12,9	12,6	13,3	13,1	14,0	13,5	16,1	13,2
Cif/fob-herclassificatie	4,2	4,7	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,1
Invoer van diensten (fob)	66,8	71,7	15,8	16,9	18,0	16,1	16,0	17,9	18,9	19,0	16,2
Invoer van goederen en diensten (fob)	268,3	292,6	67,5	65,4	66,1	69,3	68,2	71,6	73,9	78,9	69,4

Tabel / Table 7.1.1
Uitvoer van goederen en diensten, originele reeks (volumemutaties)
Exports of goods and services, original series (volume changes)

	Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		Mutaties t.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar								
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
	%										
PRODUCTGROEPEN											
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	3,3	7,7	1,5	5,0	2,7	4,2	2,8	4,8	13,0	11,3	4,9
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	-5,3	21,6	14,8	-23,4	-20,5	-1,0	8,4	33,2	43,2	18,6	3,4
Voedings- en genotmiddelen	-0,6	3,4	1,0	-0,7	-0,4	-2,2	-2,0	4,7	3,7	7,0	5,1
Textiel, kleding, leder en lederwaren	1,0	1,2	3,5	-1,7	-1,6	4,3	-3,4	0,9	2,0	6,3	2,7
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	4,7	1,9	3,9	3,6	7,0	4,6	1,4	3,4	5,0	-1,7	0,1
Aardolie-producten, e.d.	0,2	5,1	-11,4	5,2	5,8	2,4	13,9	0,6	8,6	-1,7	0,4
Chemische producten	1,9	7,2	4,3	-0,1	0,3	3,1	3,7	11,6	8,9	4,9	0,5
Rubber- en kunststofproducten	-0,5	4,3	0,5	-1,7	-2,5	1,9	0,1	4,2	5,6	7,5	2,8
Basismetalen en metaalproducten	10,3	13,2	7,5	9,2	9,4	15,5	13,6	14,5	14,6	10,1	2,0
Machines en apparaten n.e.g.	-0,8	4,6	3,2	-0,4	-3,4	-2,2	0,4	8,3	5,9	3,6	3,8
Elektrotechnische machines en optische apparaten	9,3	18,2	9,7	5,6	5,7	15,3	6,6	18,1	21,9	25,3	16,3
Transportmiddelen	-11,8	1,8	-7,1	-13,7	-5,3	-19,5	-11,3	3,4	14,0	2,3	7,4
Overige industriële producten	1,2	5,7	-2,9	5,0	3,9	-0,8	4,0	6,2	4,8	7,4	1,2
Vervoer en communicatie	0,0	4,5	2,0	-1,6	-0,6	0,2	4,0	8,7	2,4	3,4	3,7
Financiële en zakelijke diensten	0,1	9,0	1,9	0,9	-0,9	-1,4	-2,8	1,5	8,4	28,5	0,5
Overige producten	-1,0	2,5	-1,6	-0,2	-0,6	-1,7	2,1	2,3	1,8	3,5	0,9
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	-1,4	-1,0	-3,0	0,4	-1,2	-2,1	-2,0	-0,3	-3,5	2,4	5,7
Uitvoer van gebruikte vaste activa	2,7	33,0	13,6	4,9	-18,4	10,4	34,9	32,9	30,6	32,8	-0,4
Cif/fob-correctie	2,1	7,5	3,9	-1,6	1,1	4,8	2,2	7,2	12,3	8,5	6,3
Uitvoer van goederen en diensten	2,0	8,5	3,0	0,8	1,0	3,2	2,8	8,5	10,2	12,3	5,0
GOEDEREN EN DIENSTEN											
Uitvoer van goederen	2,7	9,4	3,7	1,1	1,7	4,2	3,7	10,2	12,2	11,4	5,9
Uitvoer van goederen uit productie	1,1	1,9	1,9	-0,2	1,1	1,7	-1,6	3,0	5,0	1,4	1,2
Wederuitvoer	5,0	19,8	6,2	3,1	2,6	7,7	11,2	20,9	22,3	24,7	12,3
Uitvoer van gebruikte vaste activa	2,7	33,0	13,6	4,9	-18,4	10,4	34,9	32,9	30,6	32,8	-0,4
Uitvoer van diensten	-0,6	5,4	0,2	-0,5	-1,3	-0,7	-0,6	2,6	3,6	15,6	1,6
Consumptie van diensten door niet-ingezetenen	-1,4	-1,0	-3,0	0,4	-1,2	-2,1	-2,0	-0,3	-3,5	2,4	5,7
Overige uitvoer van diensten	-0,4	6,4	0,7	-0,6	-1,2	-0,3	-0,3	3,3	5,1	17,2	1,2
Cif/fob-correctie	2,1	7,5	3,9	-1,6	1,1	4,8	2,2	7,2	12,3	8,5	6,3
Uitvoer van goederen en diensten	2,0	8,5	3,0	0,8	1,0	3,2	2,8	8,5	10,2	12,3	5,0

Table / Tabel 7.2.1
Exports of goods and services, original series (value changes)
Uitvoer van goederen en diensten, originele reeks (waardemutaties)

	Changes on previous year		Changes on corresponding quarter of previous year									
	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●	
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	
	%											
GROUPS OF PRODUCTS												
Products of agriculture, forestry and fishing	4,8	0,8	0,5	5,7	8,7	5,0	-2,1	1,5	-1,8	5,6	9,4	
Crude petroleum, natural gas and other minerals	-3,5	21,1	16,8	-18,6	-16,2	-3,6	4,4	24,0	42,6	27,2	25,7	
Food products, beverages and tobacco products	-2,1	4,2	0,1	-2,8	-2,1	-3,3	-0,6	7,4	4,9	5,1	3,0	
Textiles, wearing apparel, leather and leather products	0,3	0,6	3,5	-2,5	-2,5	2,9	-4,7	1,2	1,3	5,7	1,7	
Paper and-products, printed matter and recorded media	2,3	0,1	3,2	2,4	2,7	1,1	-1,6	1,7	3,3	-2,6	0,3	
Coke, refined petroleum products and nuclear fuel	1,8	24,7	19,6	-6,5	-0,1	-4,3	-3,1	27,2	45,9	32,7	22,8	
Chemicals, chemical products and man-made fibres	2,8	11,0	9,5	1,6	-2,1	2,6	0,9	12,2	16,3	15,0	10,6	
Rubber and plastic products	0,2	4,5	1,7	-0,8	-2,2	2,1	-0,4	3,5	5,4	9,7	6,5	
Basic metals and metal products	11,5	22,0	12,8	10,6	8,2	14,2	13,5	21,7	27,5	25,4	15,3	
Machinery and equipment n.e.c.	-0,6	5,6	3,2	-0,4	-2,7	-2,2	1,0	9,3	6,8	5,1	6,8	
Electrical machinery and optical equipment	0,5	11,5	0,5	-2,9	-2,3	6,2	2,5	12,7	15,4	15,3	6,6	
Transport equipment	-10,9	2,5	-5,7	-12,7	-5,4	-18,6	-11,6	4,7	15,1	3,2	6,7	
Other manufactured goods n.e.c.	-0,2	5,0	-3,9	3,7	2,1	-2,3	2,7	5,5	4,4	7,2	2,4	
Transport and communication services	-1,1	6,8	0,8	-3,1	-1,4	-0,7	5,6	11,5	4,5	6,0	6,0	
Financial and business services	4,2	9,7	6,8	5,2	3,2	1,9	-2,6	2,0	9,2	29,7	2,4	
Other products	1,0	1,7	0,4	2,0	1,4	0,4	1,6	0,8	1,1	3,3	1,7	
Final consumption by non-residents in the Netherlands	0,2	0,0	-0,9	1,5	0,4	-0,6	-1,2	1,1	-2,7	3,4	10,2	
Exports of used fixed capital goods	2,2	36,7	13,7	4,3	-18,4	9,1	38,0	36,5	34,7	37,2	0,0	
Cif/fob-adjustment	0,3	10,3	4,1	-4,5	-1,1	2,4	1,0	10,9	17,3	12,5	8,8	
Exports of goods and services	1,0	8,9	4,0	-0,6	-0,5	1,1	0,7	9,3	11,7	13,8	7,8	
GOODS AND SERVICES												
Exports of goods	0,8	9,5	4,4	-1,2	-1,0	1,1	0,8	10,9	13,8	12,9	8,9	
Exports of goods from production	1,3	4,1	6,2	-1,0	-0,1	0,2	-4,5	5,3	8,8	7,2	8,7	
Re-exports	0,1	17,1	1,8	-1,7	-2,1	2,3	8,2	19,1	20,8	20,5	9,3	
Exports of used fixed capital goods	2,2	36,7	13,7	4,3	-18,4	9,1	38,0	36,5	34,7	37,2	0,0	
Exports of services	1,6	6,6	2,6	1,7	1,0	1,2	0,3	3,8	4,7	17,1	3,7	
Final consumption by non-residents	0,2	0,0	-0,9	1,5	0,4	-0,6	-1,2	1,1	-2,7	3,4	10,2	
Other exports of services	1,8	7,7	3,1	1,5	1,0	1,5	0,6	4,4	6,5	18,9	3,0	
Cif/fob-adjustment	0,3	10,3	4,1	-4,5	-1,1	2,4	1,0	10,9	17,3	12,5	8,8	
Exports of goods and services	1,0	8,9	4,0	-0,6	-0,5	1,1	0,7	9,3	11,7	13,8	7,8	

Tabel / Table 7.3.1
Uitvoer van goederen en diensten, originele reeks
Exports of goods and services, original series

	2003■	2004□	2003■				2004□				2005●
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<i>mld euro</i>											
PRODUCTGROEPEN											
Landbouw-, bosbouw- en visserijproducten	15,8	15,9	4,1	4,2	3,8	3,7	4,0	4,3	3,7	3,9	4,4
Aardolie, aardgas en overige delfstoffen	7,0	8,5	2,5	1,3	1,1	2,1	2,6	1,7	1,6	2,7	3,2
Voedings- en genotmiddelen	29,6	30,9	7,3	7,3	7,3	7,6	7,3	7,9	7,7	8,0	7,5
Textiel, kleding, leder en lederwaren	7,6	7,7	2,1	1,6	2,1	1,7	2,0	1,7	2,2	1,8	2,1
Papier, papierwaren, drukwerk en opgenomen media	6,3	6,3	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Aardolie-producten, e.d.	13,1	16,4	3,6	3,0	3,1	3,4	3,5	3,8	4,5	4,5	4,3
Chemische producten	40,0	44,4	10,5	9,9	9,7	10,0	10,6	11,1	11,2	11,5	11,7
Rubber- en kunststofproducten	5,9	6,2	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5	1,6	1,6
Basismetalen en metaalproducten	14,5	17,6	3,6	3,7	3,5	3,7	4,1	4,5	4,4	4,6	4,8
Machines en apparaten n.e.g.	13,3	14,1	3,1	3,3	3,3	3,5	3,2	3,7	3,5	3,7	3,4
Elektrotechnische machines en optische apparaten	57,9	64,5	14,5	13,2	13,8	16,5	14,9	14,8	15,9	19,0	15,8
Transportmiddelen	11,4	11,7	3,0	3,0	2,7	2,7	2,6	3,2	3,1	2,8	2,8
Overige industriële producten	5,8	6,1	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5
Vervoer en communicatie	18,5	19,8	4,4	4,4	5,0	4,7	4,7	4,9	5,2	5,0	5,0
Financiële en zakelijke diensten	33,3	36,5	8,3	8,4	8,1	8,5	8,1	8,5	8,9	11,0	8,3
Overige producten	13,5	13,7	3,4	3,4	3,2	3,5	3,4	3,5	3,2	3,6	3,5
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	9,2	9,2	1,9	2,4	2,7	2,2	1,9	2,4	2,6	2,2	2,0
Uitvoer van gebruikte vaste activa	0,6	0,9	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Cif/fob-correctie	-1,9	-2,1	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6
Uitvoer van goederen en diensten	301,4	328,1	76,5	73,4	73,4	78,1	77,1	80,2	82,0	88,9	83,1
GOEDEREN EN DIENSTEN											
Uitvoer van goederen	234,0	256,3	60,3	56,5	56,1	61,1	60,8	62,6	63,8	69,0	66,2
Uitvoer van goederen uit productie	137,1	142,7	35,6	33,7	32,7	35,2	34,0	35,4	35,6	37,7	36,9
Wederuitvoer	96,3	112,7	24,6	22,7	23,2	25,8	26,6	27,0	28,1	31,1	29,1
Uitvoer van gebruikte vaste activa	0,6	0,9	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Uitvoer van diensten	67,4	71,8	16,2	16,9	17,3	17,0	16,3	17,5	18,1	19,9	16,9
Consumptie van diensten door niet-ingezetenen	9,2	9,2	1,9	2,4	2,7	2,2	1,9	2,4	2,6	2,2	2,0
Overige uitvoer van diensten	60,2	64,8	14,8	15,0	15,0	15,3	14,9	15,6	16,0	18,2	15,4
Cif/fob-correctie	-1,9	-2,1	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6
Uitvoer van goederen en diensten	301,4	328,1	76,5	73,4	73,4	78,1	77,1	80,2	82,0	88,9	83,1

Begrippenlijst

Afschrijvingen: de berekende waardevermindering van machines, gebouwen en andere vaste activa die worden ingezet in het productieproces, voorzover die vermindering het gevolg is van normale technische slijtage, economische veroudering of verzekerbare schade.

Basisprijzen: de waardering van de toegevoegde waarde en het binnenlands product. De waardering tegen basisprijzen gaat uit van de prijs die de producent uiteindelijk overhoudt, dus exclusief handels- en vervoersmarges en exclusief het saldo van productgebonden belastingen en subsidies.

Besparingen: het deel van het beschikbaar nationaal inkomen dat niet gebruikt wordt voor consumptie.

Binnenlands product: het totale inkomen dat door middel van productie in Nederland is gevormd. Het is daarmee gelijk aan de som van de toegevoegde waarden van alle bedrijfstakken. Wordt meestal bruto gebruikt.

Bruto: inclusief afschrijvingen.

Consumptieve bestedingen: de goederen en diensten die gebruikt worden voor rechtstreekse bevrediging van individuele of collectieve behoeften.

Economische groei: de procentuele volumegroei van de toegevoegde waarde ofwel het bruto binnenlands product tegen marktprijzen in een bepaalde periode.

Exploitatie-overschot: het deel van de toegevoegde waarde tegen factorkosten dat resteert na de beloning van werknemers. Bij vennootschappen kan het worden opgevat als beloning voor de inzet van kapitaal in het productieproces. In het geval van zelfstandigen bevat het daarnaast een beloning voor de ingezette arbeid van zelfstandigen en eventueel hun meewerkende gezinsleden.

Finale bestedingen: de waarde van de geproduceerde eindproducten, dat wil zeggen de goederen en diensten die in dezelfde periode niet (geheel) in het Nederlandse productieproces worden gebruikt. Deze bestaan uit uitvoer, consumptieve bestedingen en investeringen.

Intermediair verbruik: de goederen en diensten die in het productieproces worden gebruikt voor verdere bewerking en voor de productie van andere goederen en diensten.

Investeringen: de finale bestedingen die bestemd zijn voor gebruik in een Nederlands productieproces, maar die in de betreffende periode niet of slechts voor een deel daadwerkelijk zijn verbruikt.

Marktprijzen: wordt vooral gebruikt als waardering voor de toegevoegde waarde en het binnenlands product. De waardering tegen marktprijzen is gelijk aan die tegen factorkosten verhoogd met de belastingen op productie en invoer en verlaagd met de subsidies op productie en afschrijvingen

Main concepts

Consumption of fixed capital: the calculated depreciation of machinery, buildings and other fixed assets that are used in the production process, in as far as this reduction in value is caused by normal technical and economic ageing and insurable accidental damage.

Basic prices: Valuation of value added at basic prices excludes trade and transport margins as well as net taxes and subsidies on production.

Saving: the part of disposable national income that is used for consumption.

Domestic product: the total income generated through production in the Netherlands. It is equal to the sum of value added in all branches of industry. Is usually used gross.

Gross: including consumption of fixed capital.

Consumption: the goods and services used for direct satisfaction of individual or collective needs.

Economic growth: the percentage volume growth of value added, or gross domestic product at market prices over a certain period.

Operating surplus: the part of value added at factor costs that remains after deducting the compensation of employees. For corporations it can be regarded as compensation for the use of capital in the production process. In the case of family enterprises it also contains compensation for work by the owners and their family members.

Final demand: the value of produced final products, which is to say the goods and services that in the considered period are not (completely) used in the Dutch production process. It consists of exports, consumption and investment.

Intermediary use: the goods and services that are used in the production process for further processing or the production of other goods and services.

Fixed capital formation: the final demand which is put in a Dutch production process, but is not or only partly used up in the considered period.

Market prices: is used to value value added and domestic product. Valuation at market prices equals that at factorcosts plus taxes on production and imports minus subsidies on production and imports.

Invoer: bestaat uit de goederen en diensten die door het buitenland aan ingezetenen zijn verkocht.

Nationaal inkomen: alle inkomens die Nederlandse ingezetenen ontvangen op grond van hun deelname aan een (binnen- of buitenlands) productieproces, dan wel op grond van hun bezit van vermogenstitels, obligaties, leningen en spaartegoeden. Is gelijk aan de som van de primaire inkomens en gelijk aan het binnenlands product plus de per saldo uit het buitenland ontvangen lonen, rente, dividenden en dergelijke.

Netto: exclusief afschrijvingen.

Ruilvoetverandering: een indexcijfer dat de verhouding weergeeft tussen de gemiddelde ontwikkeling van de uitvoerprijzen en van de invoerprijzen. Als het prijspeil van de uitvoer sneller stijgt dan dat van de invoer, is sprake van een ruilvoetverbetering.

Saldo lopende transacties met het buitenland: het geld dat een land per saldo aan goederen-, diensten- en inkomstenstransacties uit het buitenland ontvangt of daaraan moet betalen.

Toegerekende bankdiensten (rentemarge): de impliciete beloning voor banken die ontstaat uit het verschil tussen de rente, dividenden en dergelijke die banken ontvangen op uitgezette middelen en de rente die ze betalen voor het gebruik van aangetrokken middelen. Deze toegerekende bankdiensten moeten worden afgetrokken van de toegevoegde waarde van de andere bedrijfstakken, teneinde een dubbel telling in het BBP te voorkomen (de 'correctie verbruik toegerekende bankdiensten').

Vaste activa: productiemiddelen die langer dan één jaar meegaan en die een behoorlijke waarde vertegenwoordigen. Omvat materiële activa en immateriële activa. De aankopen en het zelf bouwen ervan behoren tot de investeringen. De waardevermindering komt tot uitdrukking in de afschrijvingen.

Wederuitvoer: de goederenstroom die, op weg van het ene land naar het andere, door Nederland heen vervoerd wordt en daarbij (tijdelijk) eigendom wordt van een ingezetene, zonder dat hier een industriële bewerking plaatsvindt. Dit betreft onder andere goederen die door Nederlandse distributiecentra worden ingeklaard en uitgeleverd aan andere landen. Maakt deel uit van de invoer en de uitvoer.

Imports: consist of the goods and services sold to residents by the rest of the world.

National income: the income received by Dutch residents because of their participation in a (Dutch or foreign) production process, or because of their possession of property, bonds, loans and savings accounts. Equals the sum of primary income as well as domestic product plus the wages, interest, dividends and the like received on balance from the rest of the world.

Net: excluding consumption of fixed capital.

Changes in the terms of trade: an index that expresses the ratio between the average change in exports prices and the average change in imports prices. If the level of exports prices rises faster than that of imports prices, the terms of trade improve.

Surplus of the nation on current transactions: the money from goods, services and income transactions that a nation on balance receives from or has to pay to the rest of the world.

Imputed bank services: the implicit compensation for banks that stems from the difference between the interest, dividends, etcetera that banks receive on money put out and the interest they pay for the use of deposited means. The imputed bank services have to be subtracted from the value added of the other economic activities, in order to prevent double counting in calculating GDP (the correction item 'consumption of imputed bank services').

Fixed assets: means of production in use for more than one year with a substantial value. Comprise tangible as well as intangible assets. The purchase and own-account construction of them are part of investment. The depreciation is expressed in the consumption of fixed capital.

Re-exports: the goods that, on their way from one country to another, are transported through the Netherlands and (temporarily) become property of a Dutch resident, but do not undergo industrial processing. This includes goods that Dutch distribution centres clear through customs and expedite to other countries. Re-exports are part of exports and of imports.

Verwante publicaties

De gegevens uit de Kwartaalrekeningen zijn beschikbaar in de gratis toegankelijke database StatLine van het CBS op Internet: www.cbs.nl. Hierin staan uiteraard ook cijfers uit tal van andere CBS-statistieken. Verder zijn op de website onder andere de conjunctuurpersberichten van het CBS te vinden en het wekelijkse webmagazine. Actuele gegevens over de conjunctuur zijn daarnaast beschikbaar op Teletekst, Conjunctuurpagina 506, Nieuwspagina 507.

Nationale rekeningen 2004	€ 43,60
De Nederlandse economie 2004	€ 15,00
Statistisch Jaarboek 2005	€ 17,95

Elektronisch Conjunctuurbericht

Een actueel samenvattend beeld van de conjunctuur op de website biedt het Elektronisch Conjunctuurbericht. Er wordt kort en krachtig ingegaan op de ontwikkeling van de belangrijkste conjunctuurindicatoren. Alle kerncijfers vinden bovendien handzaam een plaats in één overzichtelijke tabel. Het Conjunctuurbericht wordt vernieuwd zodra er nieuwe indicatoren beschikbaar komen. Via een gratis e-mail-abonnement kunt u daarvan op de hoogte worden gehouden. Het Elektronische Conjunctuurbericht vindt u op het Internet onder: <http://www.cbs.nl/conjunctuurbericht>